

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

20
ДИНАРА
1952

Година XXV Број 665
Субота, 26. септембар 1964.

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

КРОЗ ВЕКОВЕ

ИМПЕРАТОР СА ЗЛАТНИМ НОСЕМ

Византијски цар Јустинијан II (669—711) провео је добар део свог живота са носом од чистог злата.

Јустинијан је дошао на византијски престо 685, када је имао 17 година. После прилично несрећне десетогодишње владавине абацио га је с престола Леонтије, један од његових генерала. Леонтије је наредио да се свргнутом цару одсече нос по сле чега га је, тако унакаженог, прогнао на Крим. Дворска камарила окупљена око Леонтија била је убеђена да човек без носа не може имати никаквих владарских претензија. Али, Јустинијан је дао да му се начини нос од злата и тако „улепшан“ он је са 15.000 коњаника поново узвезео Константинопољ. Он се 705. вратио на престо на коме је остао још седам година да би опет био с њега збачен. Овога пута вођа побуне се добро осигурао: збаченом цару одсечео је главу.

НАЈСТАРИЈИ СИЈАМСКИ БЛИЗНАЦИ

Мери и Елиза Чалкхертс (1066—1100) из Бидендена, у Енглеској, рођене су као сијамске близнакиње сле племе раменима и боквицама. Живеле су 34 године и стекле неку врсту бесиртности. Тестаментом датираним 1100. године оне су своју имовину од 20 акара земље оставиле црквеним туторима с тим да се један део

прихода троши на колаче са утиснутим њиховим ликом. Ти колачи деле се странцима који се на ускршње ју тро нађу у Бидендену.

У ОВОМ БРОЈУ: Туцовић. Пронађено блајо. Опасност од загађеног ваздуха. Реципи из Шамној доба. Сусрећи најбољих. Анејдоше. Медвег у шапору дечака. Кроз векове.

Ripley's Веровали или не!

КРИСТИЈЕН ЛАУД

(1740-1806)
ИЗБРАН
ЗА ЧЛАНА
АМЕРИЧ-
КОГ КОН-
ГРЕСА
1804. ЗА
ОКРУГ
БЕДКО,
ПОСЛАНИ-
КОВАО. ЈЕ
СВЕ ДО
СМРТИ
А НИКАД
СЕ НИДЕ
ПОЈАВИО У
ВАШИНГ-
ТОНУ, НИТИ ЈЕ
ИКАД ПО-
ЛОЖИО
ЗАКЛЕТВУ!

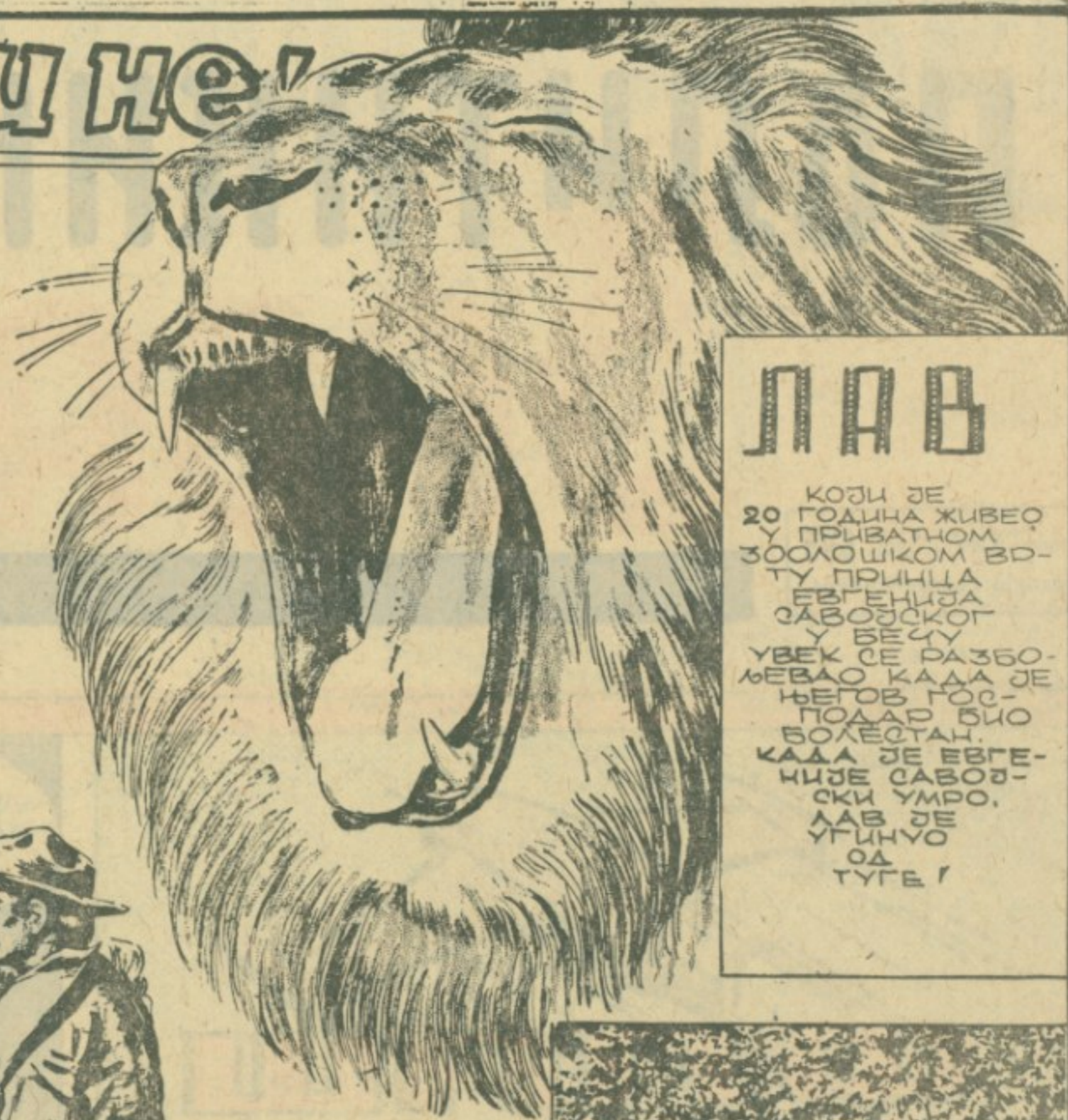

© Klieg Features Syndicate, Inc., 1963. World rights reserved.

СПАНО СЕЛО

У НАСЕЛУ СЕГВЕДИНА
У ЗАПАДНОЈ АФРИЦИ
СВЕ КУКЕ САГРАДЕНЕ СУ
ОД ВЕЛИКИХ БЛОКОВА СОЛИ!
У СЕГВЕДИНИ КИША СКОРО
НИКАД НЕ ПАДА.

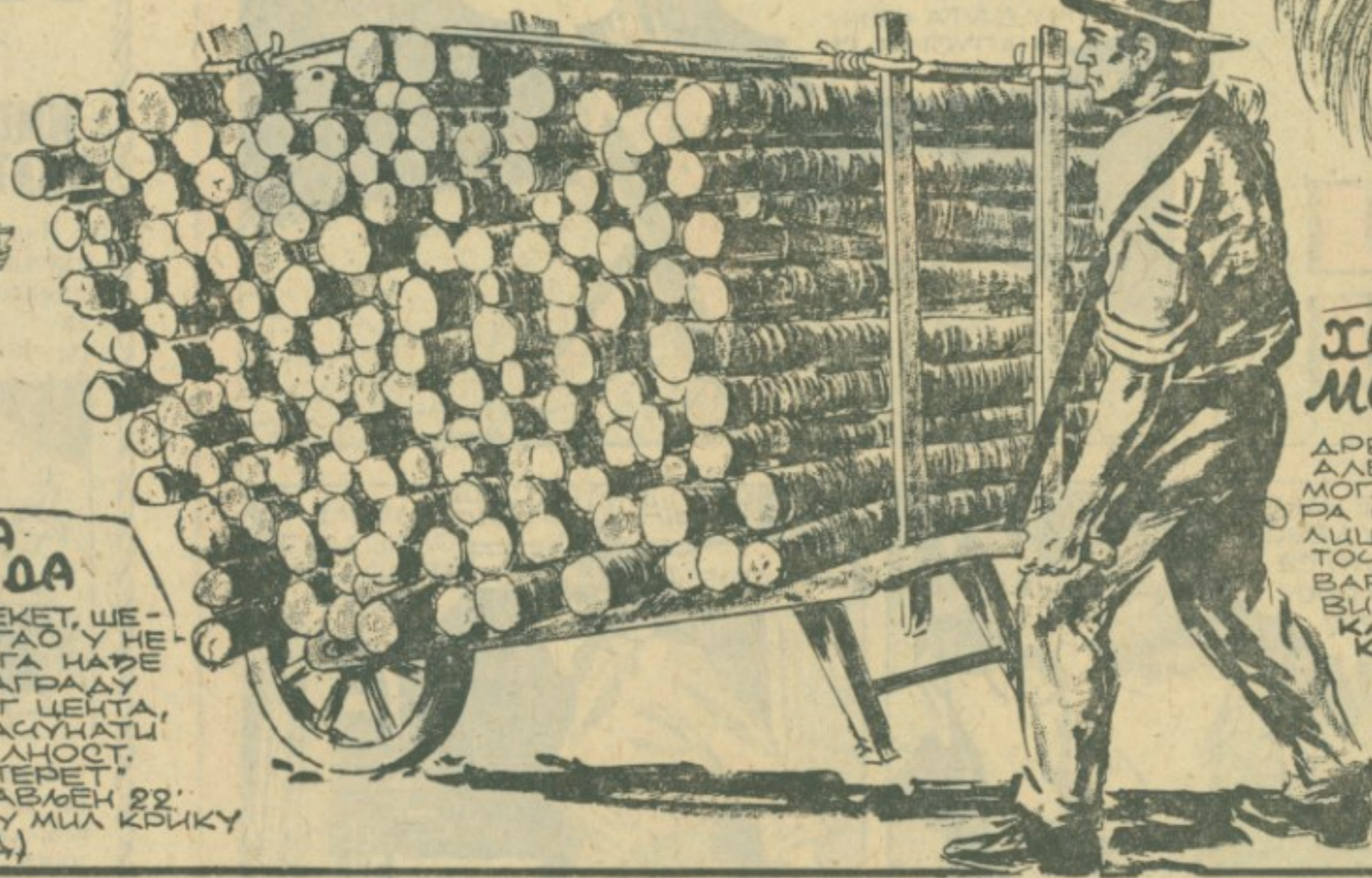
ЛАВ

КОЈИ ЈЕ
20 ГОДИНА ЖИВЕО
У ПРИВАТНОМ
ЗООЛОШКОМ ВО-
ДУ ПРИНЦА
ЕВГЕНИЈА
ЗАВОСКОТ
У БЕЛУ
УВЕК СЕ РАЗБО-
ЛЕВАО КАДА ЈЕ
НЕГОВ ГОС-
ПОДАР БИО
БОЛЕСТАН.
КАДА ЈЕ ЕВГЕ-
НИЈЕ САВОЗ-
СКИ УМРО,
ЛАВ ЈЕ
УГИНУО
ОД
ТУГЕ!

МРШАВА НАГРАДА

СТИВЕН БЕКЕТ, ШЕ-
ПРТ, ПОВЕГАО У НЕ-
ДЕЛУ, КО ГА НАЈЕ
ДАЈЕМ НАГРАДУ
ОД ЈЕДНОГ ЦЕНТА,
АЛИ НЕ РАСУНАТИ
НА ЗАХВАЛНОСТ,
ЧЕОМО СТРЕТ,
ОГЛАС ОБЈАВЛЕН 22.
ЈУЛА 1814. У МИЛ КРИКУ
(САД)

Тане Маусен

ДРВОСЕЧА ИЗ
АЛБЕРТЕ (САД)
МОГАО ЈЕ ДА ГУ-
РА ОГРОМНА КО-
ЛУЦА С ЈЕДНИМ
ТОЧКОМ НАТО-
ВАРЕНА ДР-
ВИМА И ТЕШ-
КА 3.000
КИЛОГРА-
МА!

2 СМРЕКЕ

КОЈЕ ЈЕ В РОДЕО ПОДАРИО 1886. ИО-
ПРЕД СВОЈИХ БРАТА И ТО 5 МЕТАРА ДА-
ЛЕКО ЈЕДНУ ОД ДРУГЕ ТОЛИКО СУ СЕ
РАЗГРАНАЛЕ И ЦИПРЕПЕЛЕ ДА СЕ КРОЗ
ЊИХ МОРАО ДА СЕ ПРОСЕЧЕ ГИНЕЛ ДО
КУКЕ. (КОД БРУК, АМЕРИКА)

СУСРЕТИ НАЈБОЉИХ

Према последњим подацима на предстојећој олимпијади у Токију учествоваће спортисти из 97 земаља.

Шта се крије иза ове цифре? Како су распоређене државе-учеснице по континентима? Које се од њих први пут појављују на овом такмичењу најбољих?

Од земаља чланица Међународног олимпијског комитета, које имају право учешћа, пријаве нису поднели Британски Антили, Северни Борнео, Дахомеј, Фиџи острва, Гватемала, Хаити, Малта, Никарагва, Сан Марино, Сан Салвадор, Сингапур, Судан.

Први пут на олимпијским играма учествују спортисти

Барбадоса, Камбоџе, Камерун, Северне Кореје, Обале Слонове Кости, Либије, Мадагаскара, Малија, Монголије, Непала, Нигерије, Северне Родезије, Доминиканске Републике, Сенегала, Танганике и Чада.

По броју земаља учесница на првом месту долази Европа — 28 држава, затим Азија — 23, Америка — 22 и Африка — 20.

Дванаест држава поднело је пријаве за учествовање само у једној спортој дисциплини: Камерун, Чад, Либија, Мали, Либериа, Сене-

гал, Танганика, Мадагаскар, Лихтенштајн (лака атлетика), Бермудска острва (једрење), Нигерија (бокс), Монако (скакање с мотком).

Представници Јапана учествују у свих 20 спортојских дисциплина. Највише пријава има за лаку атлетику: из 81 земље. За лако атлетиком долази бокс (61), пливање и гађање (52), рвање (46), бициклизам (45), гимнастика (36), веслање (32), мачевање и џудо (29), петобој (17) и на крају кошарка, ногомет, ватерполо, хокеј на трави и одбојка (16).

Пре Олимпијаде

Спортисти целог света ске екипе, и његова вереница вредно вежбају да би наступили на Осамнаестој олимпијади у Токију. Сваки од њих има свој систем рада, али млади енглески лакоатлетичари Роби Брајтвел, капитен енгле-

ЗАНИМЉИВОСТИ...

ДИЊА НА ДРВЕТУ

Најраспрострањеније воће у Сомалији је папаја, плод дрвета-диње.

Ово дрво има, бар за нас, необичан изглед. Оно се завршава „сунцобраном“ од великих листова на веома дугачким петљкама. Плодови су му покривени грубом жутом или жутозеленом опном, а висе не на гранама, већ на самом стаблу.

Папаја се најчешће служи заједно с бананама. По свом облику, а и укусу, плод папаје веома подсећа на дињу.

ча може да „свира“ до десет пута, а затим је треба појести.

ПРИПИТОМЉЕНИ „ДИВЉАК“

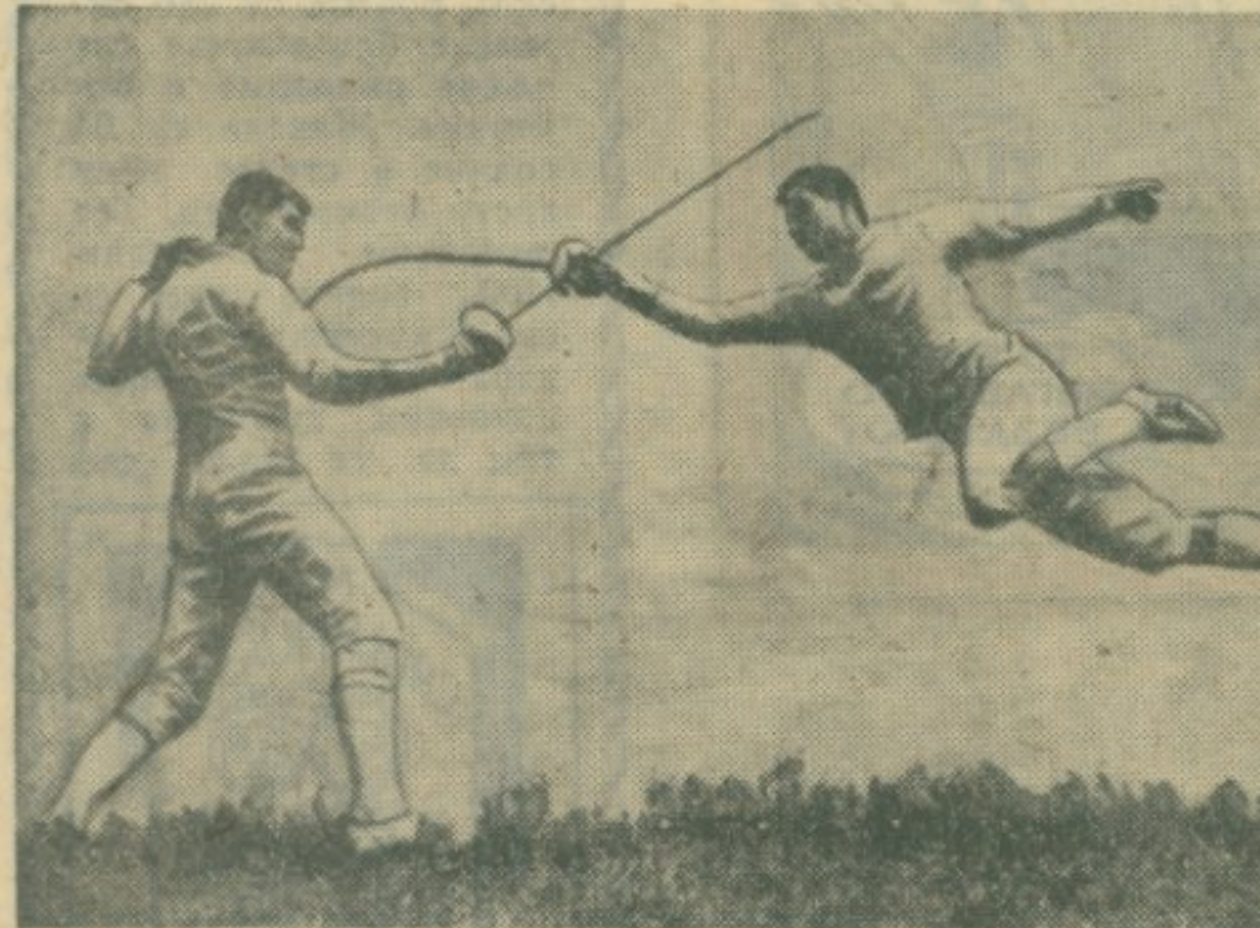
Припитомљене дивље животиње не представљају неку нарочиту реткост. Али, не догађа се често да се припитоми и такав један „дивљак“, као што је дивљи вепар. Међутим, седмомесечни „вепрић“ Ма то, кога је подигао и отхрањивао пољски шумар Павле Хулениј, веома је питом и привржен: он прати свог господара у шуму, једе из његове руке и стрпливо се игра с његовом децом.

ПИШЧЕВА ШАЛА

Неки млади писац-почетник донео је Кошану Дојду рукопис свог детективног романа. Аутор „Шерлока Холмса“ прочитао је рукопис и вратио га писцу заједно са писамцетом у коме је стајало: „Блистава књига. Ви сте толико проникли у психологију допова да сте и сами постали преступник узевши из мог старог романа сиже за своју трећу главу“.

ЧОКОЛАДНЕ МЕЛОДИЈЕ

Недавно се једна амстердамска фабрика чоколаде и чоколадних производа нашла на ивици банкротства. У помоћ су јој притекли стручњаци за рекламу саветом да уместо обичних таблица чоколаде почне да производи чоколаду у облику грамофонских плоча. Тако су се појавиле плоче од чоколаде на којима су, као на правим грамофонским плочама, снимљени модерни шлагери. Једна оваква пло-

Балетски скок

Трост и Полцихбер су два аустријска мачеваоца изабрана за Олимпијске игре у Токију.

На фотографији их видимо снимљене за време једног тренинга, а због ове фигуре

која личи на балетски скок слика је изабрана за међународну изложбу спортојских фотографија — која ће бити организована за време Олимпијских игара.

Историја кобасице

Ко је изумео кобасицу? То се не зна. А која је врста кобасица најстарија? Крвавица! О њој нам са довољно података говори староримске хронике. Наиме, у хроникама налазимо на гурманске оплаци суле справљене од крви и разних додатака и зачина. Понекад су ту „су-

пу“ укували све док се не би претворила у кашу која се могла дуго чувати, па чак и носити на пут, што су Римљани често и чинили. У чему су је чували и носили? У добро очишћеним превима. Ето, то су и биле прве кобасице које су Римљани називали „ботули“.

У 9. веку крвавице су себи прокрчиле пут и у Византију. Међутим, цар Лав IV није волео крвавице и, поводећи се само за својим укусом, забрањено је прављење и употребу кобасица од крви. Али, на род је и даље кришом јео крвавице.

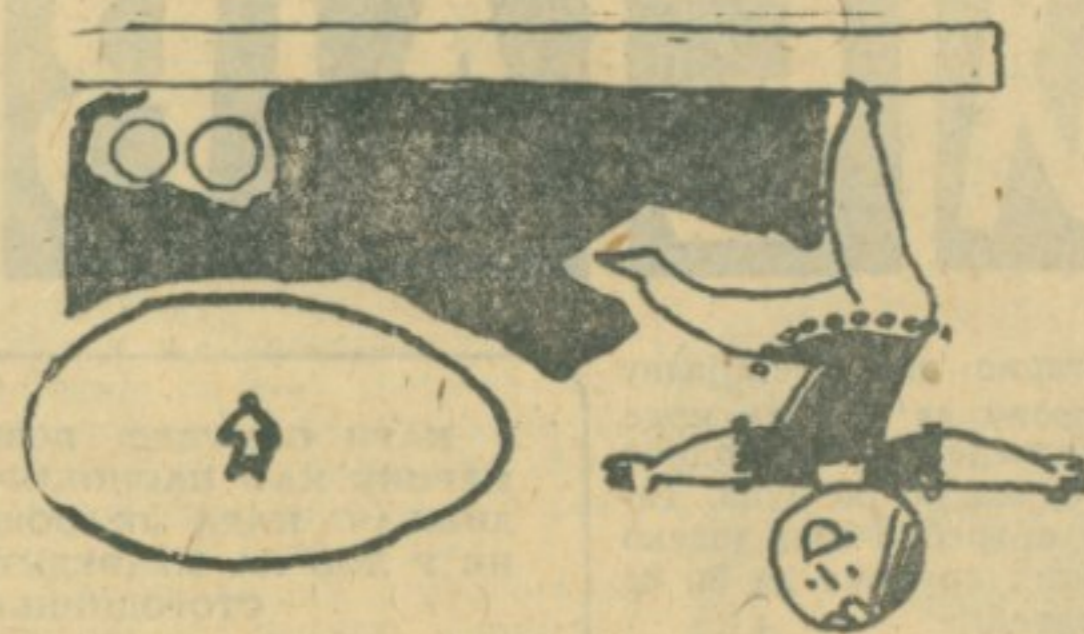
Неколико векова касније крвавице су стигле и до германских народа где су се заувек уврежиле.

У Немачкој су се некад месари такмичили у прављењу „кобасица-цинова“. У 16. веку Брауншвајг је поставио јединствени рекорд: у овој државици била је начињена кобасица дугачка 800 лаката. Али, овај рекорд је био оборен првог дана 17. века — 1. јануара 1601. године. Нова „шампионка“ достигла је дужину од 1.005 лаката. На њено справљање био је утрошен 81 свињски бут и 7 килограма бибера. Кобасицу су два дана и две

ноћи правила 3 мајстора-кобасичара и 87 њихових помоћника.

СТАРАЦ — МАТУРАНТ

Један седамдесет петогодишњи старац из Аргентине положио је крајем протекле школске године велику матуру. Старац-матурант, пореклом Шпанац који већ 36 година живи у Аргентини, био је све до пре неколико година, аналфабета. Придржавајући се старе пословице која каже да за учење никад није прекасно, упорни старац уписао се ове јесени на медицину. Он се нада да ће завршити студије и да ће бар неколико година моћи да ради као лекар. Будући лекар доселио се у Аргентину 1928. године и непрестано радио као чистач у једној амбуланци.

Непоновљени трик

У енглеском циркусу с великим успехом наступила је 1880. мис Ејм коју су гледаоци прозвали „же-ном-мувом“. Ова артисткиња прошетала би по дасци постављеној испод саме куполе циркуса окренута главом надолу. Сва-

ко њено наступање срећно се завршавало. О њеном трику знало се само то да је користила ципеле са нарочитим „пијавкама“. Сви покушаји каснијих циркуских артиста да понове овај трик остали су без успеха.

КУЦАЈУ ВЕЋ 400 ГОДИНА

За пола века своје „пасије“, будимпештански часовничарски мајстор Ференц Мађар сакупио је и реставрирао више од 400 старинских часовника. Његов стан претворио се у прави музеј. Најдрагоценији примерак у његовој збирци је један нирнбершки часовник-јаје. Потпуно је очуван и француски часовник стар 250 година украшен емајлом.

ПРЕУРАЂЕНА ОЦЕНА

Колико се понекад људи вагају приликом оцењивања својих знања, може се судити према следећем цитату из једног старог лондонског недељног часописа: „Електрицитет је сила коју је човек већ добро проучио, и са успехом је примењивао у лечењу неких болести; та снага у стању је да убрза развитак биљака...“

Часопис из кога је цитат узет угледао је свет 1755. године, то јест много пре открића електричног лука и индукције, као и пре проналаска електромотора, динама, телефона...

ПСИ — ФОТОГРАФИ

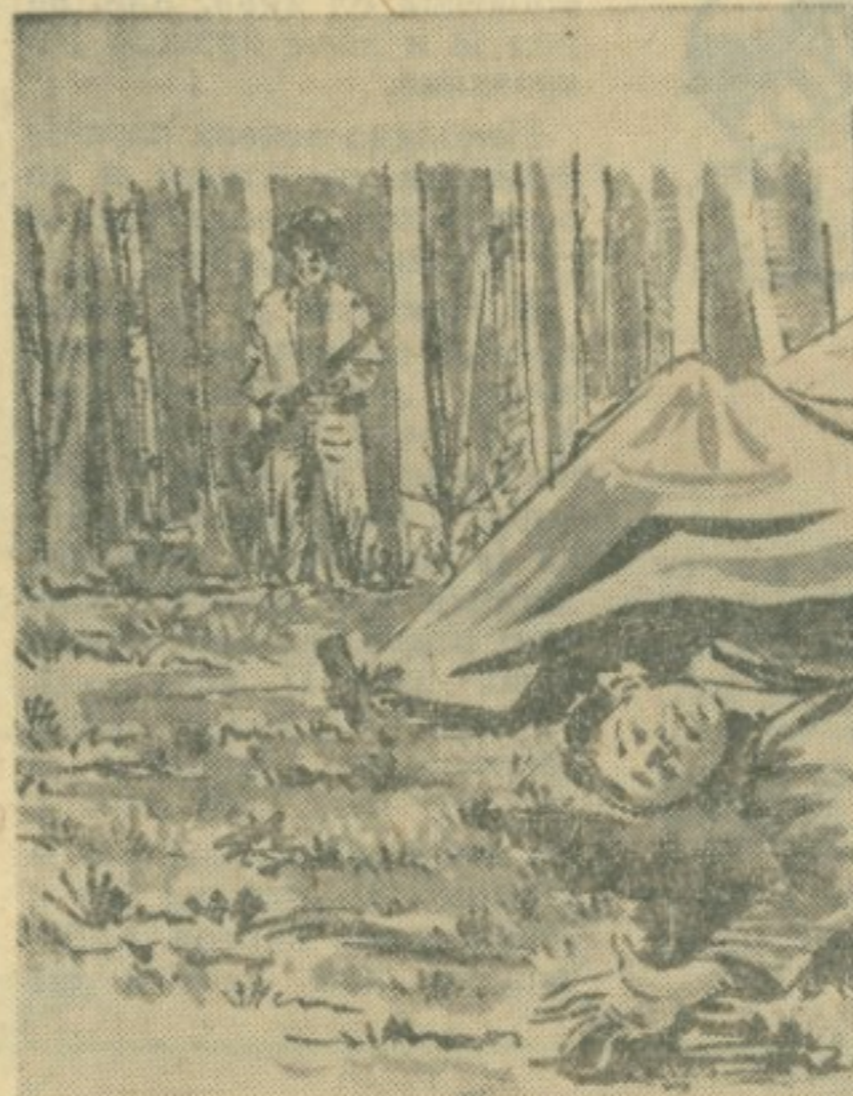
У Јапану се одладало пролажу ограднице за псе са уградним фотографским апаратом. Нове ограднице намењене су псима-чуварима. Наиме када се кући приближи сумњива особа пас почне да лаје, камера се активира и аутоматски зачини читав низ снимака.

ЈЕДИНИ ГРАД

Лозана је једини град у Европи у којем још постоје стражари који ноћу са торња катедрале објављују грађанима колико је сати. Ову службу обављају двојица и смењују се од 22 до 4 часа ујутру.

МЕДВЕД У ШАТОРУ ДЕЧАКА

ХАРИ САМУЕЛС ПОЗНАТ ЈЕ У ЈЕДНОМ ДЕЛУ А-МЕРИКЕ КАО ПАСИОНИРАНИ ЛОВАЦ НА КРУШНУ ДИВЉАЧ. КАДА ЈЕ ПОШАО У МАЈУ ПРОШЛЕ ГОДИНЕ У ЛОВ НА МЕДВЕДЕ ПОВЕО ЈЕ И СВОГ ТРИНАЕСТОГОДИШЊЕГ СИНА ФИЛА.

Отарио има специјалну сезону за лов на мршке медведе: сваке године од 1. априла до 30. јуна. Тада није потребно ићи далеко од главних друмова да би се срео медвед.

Хтео сам и ја да окушам срећу. Разуме се да Фил није ишао да лови већ само да ми прави друштво и „донесе срећу“.

Колима смо прешли највећи део пута и оставили их код једне усамљене куће. А онда смо натоварили ранчеве на леђа и кренули у брда. После пет-шест сати ходања изабрали смо један пропланак и ту подигли шатор. Сем наших цакова за спавање и нешто хране није се ту ништа друго могло ставити.

Пролеће је најбоље за лов. Зато што је у пролеће кожа медведа после зимског сна светла као стакло па се боље види и друго што се много чешће налази на медведе него у јесен. Мада јако опрезан и лукав он мора да лута за храном неопходном после хибернације, док се у јесен

већ припрема за зимски сан.

Прва храна на коју наилази је зелена трава тако бујна у пределу језера. Али поред траве медвед много воли и рибу коју врло вешто лови у планинским рекама. Ловцу није тешко да нађе медведа: тамо где има хране ту је сигурно и он.

Постављање замки прави ловци не воле јер није спортски. Ипак многи прибегавају замкама јер су најсигурнији да ће га тако наћи. Мада сам и ја био против замки решио сам ипак да се њима послужим. Цео следећи дан обилазио сам са Филом околину и бирао погодна места за постављање замки, које су биле у ствари стари цакови са мексом.

Најбоље је поставити их близу воде јер ту медведи долазе и због воде и због риба. Већ другог дана видели смо траг медведа што је био најбољи знак да смо на добром месту: пре или касније сигурно ће опет доћи.

Поставили смо седам клопки удаљених једну од друге неколико километара. Код сваке замке смо направили неку врсту ногара на које смо окачили храну као маца али довољно високо да је лисица не би дохватила.

Устајали смо рано зором и обилазили наше замке. За пет дана никакав нов траг нисмо открили. Али следећег дана код друге замке храна је била нестала. Убрзо смо открили на земљи трагове медведа.

Сада смо већ знали сигурно да ће навраћати ту убрзо.

Узалуд смо чекали цео дан. Ипак нас то није обесхрабрило. Веровали смо у сутра. Враћајући се ка шатору Фил је незгодно стао и повредио дес

ну ногу. У току ноћи му је чланак добро отекао па сам му ставио облогу бурове воде.

Сутрадан је остао да лежи а ја сам се сам упутио нашој замци. Дан је пролазио споро јер сам стално мислио на Фила и његову ногу и хтео да се вратим. Али ловачка страст ми није дала мира. Ипак, нисам издржао до вечери као што смо свакодневно остајали, већ сам се упутио шатору нешто раније. Ишао сам брже него обично да бих што пре видео Фила. Тек кад сам избио на пропланак одакле се види наш шатор стао сам као скамењен.

Шатор је био оборен а један велики мрки медвед стајао је у тој гушви и ждерао нашу храну из ранца. Фила нигде није било. Шта је са њим? Руке су ми се одузеле тако да нисам могао да подигнем пушку.

Медвед који је био заузет јелом није ни приметио да сам се приближио али је његово преостро чуло мириса ипак нешто осетило. Полегао је главу и приметио ме — а онда почео да бежи вукући ранац за собом. Тек онда сам успео да подигнем пушку и опалим из обе цеви.

У том трену испод обореног шатора се појавила Филова глава. Викао је:

— Не пуцај, тата, не пуцај! Заборавих на медведа и погрчах ка Филу.

— Да ли си га убио, тата. Није требало, он је био тако добар према мени. Није ми ништа учинио.

И тада ми је Фил испричао: док је лежао у шатору чуо је неке кораке и верујући да сам то ја претварао се да спава. Учинило му се чудно што се не јављам па је погледао и — видео како у шатор улази неко чудовишно. Почело је да њуши тражећи храну. Фил је лежао усамљено очекујући да га чудовиште прогута. Да ли га је медвед приметио или не Фил није знао јер је држао очи затворене. Само, осећао је дах медведа. Кад је појео све што је било у шатору покушао је да отвори ранац али није ишло лако. Мучио се и дрмусо ранац лево-десно па је њиме оборио и цео шатор. Онда се извукао и почео да једе из ранца. У том тренутку сам ја наишао.

Било ми је жао што сам пуцао јер, када је он поштедео живот Филу требало је да и ја поштедим његов. Фил и ја смо потрчали за крвавим трагом који је јасно показивао да сам га ранио. На стотинак метара од шатора нашли смо и медведа. Био је мртав. Ранац је још чврсто држао у чељусти. Фил је чућуно поред њега, почео да га милује и да плаче. Обећао сам тада Филу да никад више нећу убити ниједног медведа.

КАКО ЧИТАТЕ И ЗБОГ ЧЕГА!

Одговорите искрено са Да или Не на свако од следећих питања. Саберите цифре које одговарају питањима на која сте одговорили са Да.

Али запамтите... треба да пазите приликом одговарања. На пример, не можете одговорити са Да на питање 1 и на питање 12, јер су она контрадикторна, као и на питања 5 и 6 или 7 и 8.

Јасно, ако знате да читате и ако читате — ви то наравно знате, али да ли сте мали, просечан или велики читалац како ћете то сазнати? Лако, саберите ове поене на које сте одговорили са Да или Не, и из тога ћете добити најбољу слику своје „начитаности“.

Минимум поена које можете имати су 2, (1 никако јер ако ништа не читате онда нисте прочитали на ово).

Максимум је 57, јер ако одговорите са Да на питање 12 онда не можете и на питања 1, 5, 7 и 8 која ограничавају вашу лектуру.

Ако имате мање од 17 поена значи да вам недостаје радозналост; напротив, изнад 22 поена ви ризикујете да препуните главу, науштрб свог здравља. Идеално би било да имате 20 поена, нарочито ако одговорите Не на питања 3, 10, 11, 12.

Не би било добро да имате испод 10 поена нити изнад 35, јер прво је мало а друго значи да сте прегерали и да би требало да се заинтересујете и за штогод друго.

ТРАДИЦИЈА

Човек на слици је градски јема то је и он обукао одећу телал из Хестингса у Сасексу. Како је Енглеска земља позната по својим традицијом своје сабраће из XVIII века а веспа му служи ради бржег обављања посла.

ВУК У ДРУШТВУ СРПСКЕ СЛОВЕСНОСТИ

Као резултат културних потреба нашег народа у кнежевини Србији, 1838. године је отворен Лицеј, претеча Велике школе и садашњег Београдског универзитета. Осетила се неопходност за једним друштвом које би учели људи професори Лицеја и књижевници, основали по угледу на сличне установе у свету, нарочито на Француску академију која је стварала први књижевни француски језик.

Указом кнеза Михаила од 7. новембра 1841. године оновано је у Београду Друштво српске словесности, као највиша научна установа у то време. После свезаог отварања 8. маја следеће године у присуству кнеза, друштво је почело да ради 27. маја под председништвом министра (почитеља) просвете Јована Стерије Поповића. Друштво је добило друго име 1864. године: Српско учено друштво јер се државној власти учинило да оно, такво, не одговара потпуно својој намени. Али, сем статута и унутрашњег уређења људи су остали исти, па наравно и

све остало, као и збирке књига, инвентара и деловодни протоколи. Још је у неколико махова друштво мењало име, док најзад није постало данашња Српска академија наука и уметности.

Најглавнији члан тек основаног Друштва српске словесности гласио је: „Целу овог друштва остоји се ураспрострањивању наука на српском језику а поглавито у образовању и усавршавању језика српско-народног“.

Вукова реформа, није призната у кнежевини и језик је остао права потпуно произвољна мешавина српског и рускословенског језика. Ипак Вук је будно пратио шта се у коме крају наше земље пре дужима у овом погледу и ма да званично његов правопис није био прихваћен он је имао својих присталица у Србији па и међу самим члановима друштва. Ипак настало је да оно озакони овај произвољни славеносербијски језик против кога се Вук борио већ 30. година.

Када је сазнао за ову намеру Друштва Вук, пошто је био његов дописни члан, дошао је право у Београд и на

Борба за језик

седницама од 20. до 27. маја 1845. године, уверавао је све чланове, са само њему својственом сугестивношћу, да они не могу наређивати како ће се писати и да све оно што они одреде не може, да постане обавезно за српски народ. — Јер ни сами не знају како треба стварати нове речи.

У друштву је било угледних чланова који су увидели да погрешно поступају и сложили су се са њим. Речено је да Друштво са тим радом званично престане, мада се и до данас бринуло о књижевном језику и улагало протест против ограничавања сло

боде у правопису и језику. Само, више није било законодавац.

Ово је највише погодило Стерију Поповића као председника који је имао највише удела у оснивању Друштва и који је хтео да се баш тај посао за народну просвету веома значајан, оствари ту, али није порицао ни своју Вуку који је овако енергично истипуо против њиховог рада.

Отпао је тако колективни рад на књижевном језику али је као главни циљ Друштва и даље остало „обрабавање“ српског језика и ширење наука на њему.

РЕДАК ДЕТЛИЋ ПУТУЈЕ НА СЕВЕР

На тлу наше државе, стецишту и раскрсници блиских и далеких подручја, веома се добро осећа шарени детлић који још једино има своје природно станиште у Сирији, Персији, Ираку и Палестини. У Југославији га има највише по парковима већих градова, а по селима углавном настањује воћњаке, винограде и речне долине у подгорју.

Сеоски детлић, у зоологији познат под именом сиријски (Dendrocygus yugoslavicus), највише живи у Србији и Македонији, а готово га уопште нема у западном делу Балканског полуострва. За Европу је он ретка птица. Веома је сродна великом шареном детлићу од кога се разликује распоредом црне боје на странама главе и репа, а много више начином живота. Необично је питом: не смета му ни близина човека ни загуљива бука градске атмосфере. Ретко када кљује кору на дрвцу: лети се претежно храни плодовима дуда а зими вади семке из кошчица воћа. Са два-три удара кљуна успева да разбије и најтврђу коштицу добро углави у пукотину дрвета, али шавом окруженим напале. Кљуном удара у део шава ближи петљци и тако веома брзо преполови коштицу. Сеоски детлић, изванредно способна и корисна птица, прави гнездо претежно у стабли натрулог ораха или врбе, где се могу наћи веће го-

миле разбијених бресквиних љуски.

Југословенски биолози изазнали су да се тек у последње време једва приметно сели та птица на север. Њено расељавање ка средњој Европи напредује неочекивано брзо јер детлићи нису познати као добри летачи. Први и за сад једини сиријски детлић нађен је код Беча пре осам година. Ипак, иако му, засад, очигледно највише одговарају јужни делови наше земље, он полако осваја и северне, што се објашњава подизањем воћњака у војвођанским равницама.

Виолина — лилипутанац

У Прашком народном музеју чува се најмања виолина на свету: кутија у којој је за творена није већа од шљиве. Чешки градитељ виолина Јарослав Винтер, служећи се лупом, правио је виолину три месеца. Лилипутанска виолина начињена је од истог материјала као и обичне. Сличне минијатурне виолине имају још два музеја у свету: један јапански и један источнонемачки.

ристе да се напуни водом из Ламанша, белим каменчицима са обала Довера, земљом са пустара Шкотске, односно свим оним што ће их подсећати на боравак у Енглеској.

КОРЊАЧЕ ПРОТИВ ЛЕТЕЊА

Аеродром Мојале, који се налази на граници између Кеније и Етиопије, омиљено је место за одмор — корњача. На писти за улетање и слетање скупи се преко дана велики број, тако да пре слетања сваки авион мора, да би их растерао, по неколико пута да им прелети изнад глава у бришућем лету. Тек када се корњаче разиђу авион може да слети.

ЛЕПА ЗАМИСАО

Амерички туристи који посећују Енглеску могу са собом да понесу у своју земљу и „ваздух Енглеске“. У ствари то је један сувенир — суд који може на захтев ту-

АНЕГДОТЕ

Будите опрезни

После ручка на трпезу су биле изнете трешње. Професор Франц Милер, познати немачки бактери-

олог, замолио је да му донесу воде и затим је сваку трешњу брижљиво опрао у чаши.

— Ви чак не можете ни да замислите колико је опасно јести неопрано воће. Кад бисте само знали колико микроба има на свакој од ових трешња...

Услов за катедру

Када је професор Франк 1812. године примао катедру физике на Париском универзитету, декан му је рекао:

— Ми од вас желимо само једно: нормално понашање.

— Како? — заудио се Франк. — Зар је за физичаре нормално понашање изузетак?

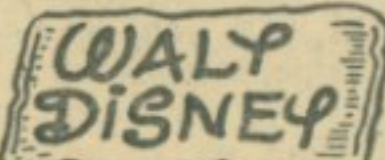
— Не мислите ваљда да кажете да је ваш претходник био нормалан човек?

— одговорио му је декан питањем.

Претходник новог професора био је — Алберт Ајнштајн.

МАЧ У КАМЕНИ

БЛАГО ОТКРИВЕНО ПОСЛЕ 800 ГОДИНА

Пре 800 година тринаест свештеника племена Толтека ужурбано је радило на замишљању једне пећине која се налазила негде дубоко под земљом у скоро непроходној Јукантанској цунгли. Када је и последњи камен био цементирао свештеници су пажљиво камуфлирали цео зид, а онда су се полако један за другим, негде сакривши а негде бауљајући, повлачили ка површини земље. Негде под земљом, скоро на удаљењу од 2 километра, остало је сакривено неочењиво благо за вечита времена — бар како су они веровали.

Мада је узана пећинска стаза откривена још пре 200 година, ипак улаз је у саму пећину остао сакривен све до пре годину дана. Тада је један млади мексички водич, Хумерто Гомез, случајно открио добро камуфлирани зид. Одмах је почео да га пробија, јер је веровао да зид крије неку велику тајну. Срећом за њега зуб времена му је помогао да пробије дебели зид, јер је малтер био прилично попустио после толико година. Али упркос томе било му је потребно цело поподне да направи довољно широку рупу кроз коју се могао провући.

Пећински пролаз и даље је био врло узан тако да се Гомез једва пробијао напред. Тек после 200 метара пећина је нагло почела да се шири. Усред пећине налазио се један огроман стуб са ши роком куполом покривеном сталактитима. У средини стуба била је урезана велика фигура која је блистала у плавој боји осветљена Гомезовом лампом. Гомез је био као ошамућен тим приказом дрхлући у исто време од страха, јер је веровао у освету богова.

Свуда око језера било је пуно малих собица у којима су се налазили мали кипови испред којих је било много разних предмета од којих су сви били украшени дивним цртежима или гравирама. Како кипови тако и сви предмети били су од чистог злата или гравираније која је била украшена разним златним шарама.

Очаран свим оним што је видео Гомез није ни мислио на време које је брзо пролазило. Када се решио да се врати и изашао из пећине било је вече. Није ни знао да је остао у пећини цело поподне, целу ноћ и скоро цео следећи дан. За то време није ништа ни јео, ни пио, мада он то није осећао занет оним што је видео.

Из овог дела пећине водила је једна уска стаза даље, али сада спуштајући се све више ка утроби земље. После неких стотину метара стаза је избила на једно доста велико подземно језеро чија се вода зеленила и пресијавала при светлости лампе.

Свуда око језера било је пуно малих собица у којима су се налазили мали кипови испред којих је било много разних предмета од којих су сви били украшени дивним цртежима или гравирама. Како кипови тако и сви предмети били су од чистог злата или гравираније која је била украшена разним златним шарама.

Очаран свим оним што је видео Гомез није ни мислио на време које је брзо пролазило. Када се решио да се врати и изашао из пећине било је вече. Није ни знао да је остао у пећини цело поподне, целу ноћ и скоро цео следећи дан. За то време није ништа ни јео, ни пио, мада он то није осећао занет оним што је видео.

Гомез је одмах обавестио свога господарца једног богатог хотелјера. Овај мада је био прилично лакан на злато ипак није смео да уђе сам у пећину већ је обавестио надлежне органе. После

ЈЕДАН ОД СВЕШТЕНИКА ТОЛТЕКА ПРИПРЕМА СЕ ДА ПРИНЕСЕ ЖРТВУ СВОЈИМ БОГОВИМА

два дана стигла је једна група археолога. Они су се сложили да је то једно од највећих археолошких открића последњих година не узимајући у обзир саму вредност злата које је употребљено на изради кипова и разних других предмета.

За научнике је било од важности да утврде коме су припадали ти кипови, када су разни предмети израђени и уопште колико је све то старо. Према ономе што су они нашли у пећини и што је познато одраније, утврђено је да су ти кипови и предмети припадали племену Толтека које је дошло са југа и покорило племе Маја. Али, како они нису довели са собом жене, женили су се девојкама из племена Маја. И како се то увек дешава свим освајачима света то су и Толтеци примили обичаје и веру Маја под утицајем својих жена. И тако су се постепено сви одрекли своје старе

вере и приграбили нову. Сви они који нису хтели да се одрекну старе вере били су прогањани и морали су да траже прибежиште у пећинама.

Последњи људи из племена Толтека који су остали верни својој вери били су свештеници. Али, изгледа, да се и они нису могли више одржати и зато су били одлучили да сакрију од свих заувек своје богове верујући да их нико неће наћи ни оскривити. Али после 800 година њихови богови су поново дошли у додир са људима.

Оно што је до сада пронађено представља неочењиву вредност и материјалну археолошку. Преко 600 разних већих предмета и безброј ситних предмета од којих је сваки украшен дивним шарама представљају још предмет истраживања многих стручњака. Верује се да ће бити пронађено још ситних

предмета у разним пукотинама и мањим ходницима.

Интересантно је да су сви предмети тако добро очувани као да су остављени тамо пре неколико година. Један археолог је рекао: „Ово нам је пружио непогрешиву слику материјалне културе и веровања племена Толтека и племена Маја из хиљаде до хиљаду стоте године.“

Мексички музеј се старао да сви предмети остану на месту на коме су нађени тако да их могу видети сви они који то желе. Сем тога направљени су прилази самој пећини тако да туристи, којих има све више и више, могу да уживају у лепоти тих предмета и да се одушевљавају чаробном лепотом језера.

ЗАДОВОЉСТВА ИЗГУБЉЕНИХ

ГРИМАСЕ ПРЕД КАМЕРОМ.

Када је малишан и по трећи пут у току истог дана отворио врата и тобож уплашено промрљаво да се изгубио, човек за писаћим столом изгубио је стрпљење и готово викнуо: „Изгубио си се? У реду! А сад се губи!“

Бездушан човек? Ни говора. Само, његове нерве готово су потпуно уништила слатка дечица која на светској изложби намерно и често губе своје родитеље. Јер, од службеника сигурности који се на изложби брину да се изгубљени чланови једне породице опет нађу на окупу, деца су начинила неку врсту својих забавиља.

Идеја је била више него добра и неопходна. На једној тако великој изложби, реорганизовани су организатори, не губе се само ташне и кишобрани већ и — деца. У многим павиљонима деца се задрже дужи од својих родитеља и — гужва је већ ту. На изложбеном простору свакодневно се нађе хиљаде посетилаца и деца се зачас могу развојити од родитеља...

Да би се и родитељима и деци брзо указала помоћ, на изложби је организована „станица за тражење“ у коју доводе свако изгубљено дете. Најпре се такво дете — а то је највећа атракција за малишане — стави пред телевизијску камеру и његов лик се појави на многим екранима распоређеним по читавом изложбеном простору. Малишани могу чак и да покажу

НА СВЕТСКОЈ ИЗЛОЖБИ У ЊУЈОРКУ ОРГАНИЗОВАНА ЈЕ НАРОЧИТА „СЛУЖБА ТРАЖЕЊА“. МНОГА ДЕЦА „ГУБЕ“ РОДИТЕЉЕ ПО ТРИ ПУТА НА ДАН.

но дете. Тада детету може да помогне само једно: да се опет вешто „изгуби“. Што чешће, то боље. Јер, одисаје изгубљеног детета увек поново почне од лепе и занимљиве игре пред камером...

ПОРУКА РОДИТЕЉИМА: „У ПОМОЋ! ЈА САМ ЗАРОВЉЕНИЦА ТВ“

СУСРЕТ РОДИТЕЉА И ИЗГУБЉЕНОГ ДЕТЕТА

НЕОБИЧНИ БОКС МЕЧЕВИ

Француски часопис „L'Estre pour tous“ доноси у једном од својих бројева неколико написа из 1908. године о боксу. Из њих се види каквим су се све средствима служили боксери да би победили и колико су ти мечеви трајали. У скраћеном облику доносимо неколико интересантних примера.

„Кид Мак Кој, један од најпознатих боксера Америке једва се борио против чувеног Тома Рајана, и мада је био бољи, није успео да га победи. У 15. рунди баш кад су се налазили у најжешћој борби он поче да се смеје и прекиде борбу.“

— Шта ти је, Кид? Да ниси изгубио главу? — упита га Том: — Не, нисам — рече Кид и даље се смејући — већ ти губиш

дари у вилици и нокаутира. Није шала: резултат је признат.

Слично лукавство је употребио Томи Бернс у Сан Франциску 4. јула 1907. године у сусрету са Билом Сквјајерсом.

Бернс је у 7. рунди први пут ударао а последњи, у браду, готово га је несвестио. Ипак он се последњом снагом примаче Сквјајерсу и промрљаво: — Што то радите, Бил? Пар ви више не злате да се борите?

Сквјајерс, изненађен, застаде и не примети Бернсову песницу која га је нокаутом тог момента послала на под, пре истека прве рунде.

Ова, иако брза и лукава Бернс а победа ипак није нела рекорд у брзини. То је припао Бетлинг Нелсону који је нокаутирао Вилијама Росера 1902. године у Харсију

за три секунде. Неможливо година пре тога Хокис је изабачио из борбе Мартила Флартија у Карсон Ситију за — четири секунде.

Поред ових експрес-борби у анали америчког бокса су забележени и сусрети необични због своје дужине.

Џејмс О'Неил и Фиц Патрик су се 1860. године борили без рукавица 4 сата и 20 минута.

У Сан Франциску Мак Клејлан и Донован су се 1879. године борили 3 сата 49 минута.

У Филадельфији 1884. године Шериф и Велш боксовали су 76 рунди које су трајале 5 сати и 4 минута.

У Мелбурну су се Џејмс Кели и Џонатан Смит борили 6 часова и 15 минута.

Али рекорд свакако припада Бауену и Берку чији је меч од 110 рунди 6. априла 1893. године у Њу Орлеану — трајао 7 часова и 19 минута и завршио се — нерешено.

ПАО ЈЕ ПРЕД СВОЈИМ ВОДОМ

дир је увек био у првим редовима, стално је обилазио и храбрио војнике. Чувао је друге, а сам се није много пазио. „Ишао је као да га куршум не бије“ — говорило се.

У борби за Коњаре, први је пошао у јуриш, сигуран да ће сви кренути за њим. И стварно само два-три корака ишао је сам. Дигао се један, па други војник, а затим цео вод... Отпор је био сломљен Али у једном соку одијелом је неко припуцао с леђа. Сви смо били збуњени. Туцовић се присебно окренуо и одмах уочио кућу из које је долазила пуцњава. Зачас је распоредио вод и скривени турски војници били су привучени на предају.

За сто заробљеника одликовање другоме

Смело је водио и патролу претходнице према Битољу. Сам је са својим водом заробио преко стотину Турака. Заробљенике је предао поручнику Јордану Николићу да би одмах продужио наступане.

А Николић је после „за показану храброст“, пошто је он довео заробљенике у дивизију, добио одликовање. — Ето ти правде! — говорио је Туцовић — Али, оставимо то за после. Сада треба ратовати...

И дошло је то „после“. Само је кратко трајало. У пролеће 1914. Туцовић је демобилисан. Месец дана сени је јављао никоме. Онда је стигло писмо које је упутио одмах по изласку из затвора.

Убрзо, крајем пролећа почело је да се прича о новом рату. Опет мобилизација. И опет је Туцовић дошао у свој вод. Војници су се радовали као деца иако их је чекао рат — а то није весело. Али, када је Туцовић с њима лакше се подноси.

Седам сандука муниције за непун сат

Маршовали смо према Лозници и стигли већ надомет аустроугарске артиљерије. Наредено је било да се и даље иде у колони двојних редова. Туцовић је својим војницима рекао да се крећу у растреситом строју. И одједном кад су грунули топови, у збијеним редовима је настао лом. Туцовићев вод је поштеђен великих губитака. Нешто касније Аустроугарци су изненада напали вод. Сви су поскакали у јарак. И Туцовић с њима. Прихватили смо борбу. Непријатељ је жестоко нападао али је сваки напад одбијен. За непун сат вод је испалио седам сандука муниције. Мада помоћ ниоткуда није стизала, није се поколебао. Туцовић је упутио курира у штаб батаљона. Послали су му два митраљеза. И напад је био савим сломљен. После те борбе добио сам медаљу и поднареднички чин — на предлог Туцовића.

Најтежи прекол

Одступање са Дрине личило је на разбијену војску. Туцовић је ипак држао вод. Један војник, под некаквим теретом, осетно је почео да заостаје и он га је сачекао.

— Шта носиш, Драгутине? — упитао је војника када је овај пришао сасвим близу.

— Ђилим, — збуњено се војник.

— Откуд ти то? — Узео сам из једне куће. — Узео! Од кога? Срам те било!

Повео вод и пао

То је био најтежи прекол који је Туцовић могао рећи војнику. И никад више овоме није пао на ум да узима макар шта из туђих кућа.

— Шта је с тобом? — упитао ме је Туцовић видећи да храмљем.

— Ништа, боли ме помало рана.

— Одмах лекару! — наредио је кратко.

Поговора није могло бити. Кренуо сам. Удаљно сам се можда само километар, а тамо где је остао мој вод чуло се жестоко пушкарање. Убрзо ме је стигао један војник и задихано рече:

— Погибе командир!

Када сам се вратио, Туцовићево тело је већ било хладно. Срце ми се кидало због оваког растанка. Плакао сам дуго. Нико ми није могао рећи како се то догодило. Једно су само тврдили: Аустроугарци су изненада напали са свих страна, Туцовић је повео вод и пао.

То се догодило између 17. и 18. новембра 1914. године на Врапчевом брду. Туцовић је тада имао чин поручника.

Седали смо на доклату кућице, на крају засека што се припио уз стрмен при врху удољице која се спушта према Врањском пољу. Чича Аритон Ристић, ковач из Буштрања, стари поднаредник и заставник I пешадијског српског пука, причао је о своме ратном командиру вода Димитрију Туцовићу.

Хиљаду деветсто дванаест. Мобилизација. Био сам распоређен у 4. батаљон I. пешадијског пука. Све старешине су већ биле на својим местима. Само наш командир вода још није стигао. Пред подне кроз капију је ушао крупан, снажан човек с кофером у руци. Био је замишљен и, чинило се, мрзовољан.

Писао је и у рову

— Ал' ће тај да нас поједе! — рекао сам другу кад сам га угледао у нашем воду.

Није прошло много, а овај човек, о коме смо знали само толико да је стигао из Ужича, почео је да осваја све војнике. Био им је близак, није се издвајао као остали официри. Код њега је војник у свако доба могао да дође било за какав савет. У слободном времену, до поноћи, седео је за столом претрпаним разним хартијама. Писао је и у рову. Нису му сметале ни експлозије граната. Нико ме није причао о томе шта чита и пише, ни коморици који се бучно што вуче тако тежак сандук књижевина, ни мени, каплачу, иако се упуштао у дуге разговоре.

Када је на Овчем пољу, после рата с Бугарима, наређено да се батаљон построји ради поделе одликовања, командир је позвао мене као свог заменика и као вођу прве десетине, и рекао ми: — Поведи војнике и реци да сам ја болестан.

Не треба ми медаља

Било је све спремно. Командант је примио рапорт и почео да чита имена одликованих: — Потпоручник Димитрије Туцовић!

Нико се није одазвао. Командант је поновио име и после паузе упитао мене: — Шта је са Туцовићем? — Болестан је, господине мајоре.

Нешто ме је штрешнуло. Знао сам да је командир здрав и чим је свечаност завршена одирио сам право у његов шатор.

— Како је? — Боли, Аритоне... Није одликован ниједан од војника које сам предложио. Не треба онда ни мени медаља. Сам је нисам могао заслужити.

Туцовић је јавно протествовао. То му се после осветило. „Због оног на Овчем пољу“, писао ми је 1914. године из Београда после демобили-

зације, „издржао сам двадесет петодневни карантин“.

Свакоме по залогај од хлеба купљеног за злато

Битољ је био слободан. Кренули смо за Елбасан. Пут је био тежак. Храна се ниоткуда није могла добити и колони се једва вукла. Преглед нели војници, већ на граници моћи, почели су да крвају лишће. Туцовић није могао да гледа изнурена лица која су вапила за храном. Пошао је некуд и вратио се са комадом хлеба. Исекао га је на комадиће и свакоме дао по залогај. Још два пута, на овом маршу, делио је тако војницима хлеб. Нико у почетку није знао како долази до хлеба, а тек касније се чуло: куповао га је за злато.

Све што би набавио делио је војницима на равне делове. Никада није сео да се сам најде. Када би му курир донео ручак, он је најпре питао да ли су сви војници сити па ако сазна да нису — уступао им је део свог obroka.

Пара је имао доста. Слали су му од куће. Нешто је добијао и од других људи. Ко су они нисмо знали али на његово име често су стизале упутнице. Све је после трошио за потребе вода.

Водна печеница

Већ у Врању, после првог сусрета, када се још нисмо чистито ни познавали, командир је стао испред вода и питао да ли ту има ментана. Јавио сам се ја. То је било наше познанство. Туцовић ми је дао новац да купим прасе. Када је било готово позвао је све капларе, исекао печеницу и наредио да се подели војницима. После је проверио да ли је сваки војник добио свој део. За себе је задржао само комадић.

Нешто касније док смо се одмарали у Буковнику, један сељак ме је позвао на свадбу. Одобрили су ми да пођем. Туцовић ми је уступио свог коња (командири вода нису имали право на јахање коње, али га је Туцовић купио за своје паре) и дао ми нешто пара за сено и један наполеон као поклон невести.

— Војник си, — рекао ми је — и немој да се брвкваш!

Гуљај коњака који је вратио живот!

Ишли смо путем за Белу Цркву. Негде пред самим градом срели смо колону рањеника. На једним носилима немоћно се љуљкала већ клонула глава. Препознао сам свог земљака Стојана Спасића. Хтео је ишито да каже, али је уместо гласа само закрљао. Када је Туцовић то видео застао је за тренутак, погледао рањеникове усне испуцале од жеђи, извучао из торбице флашицу и дао му да пије.

Дани су пролазили. Стојана су у болници добро неговали почео је да се опоравља. По завршетку рата, када смо се опет срели прво питање је било:

— Ко је био онај добри човек што ме је коњаком понудио онда када ми је душа била на измаку?

Стојан је касније увек истицао то како му је Туцовић спасао живот.

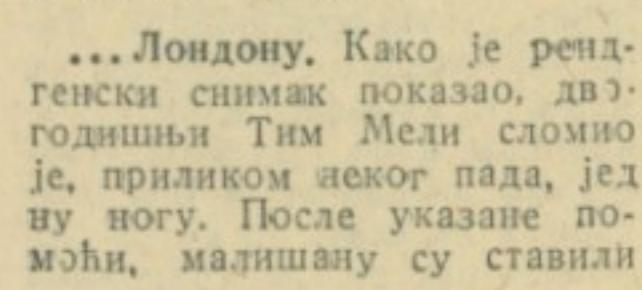
Као да га куршум не бије

Почело је у Куманову. А онда све до Битоља ниједна значајна борба није мимоишла Туцовићев вод. Коман-

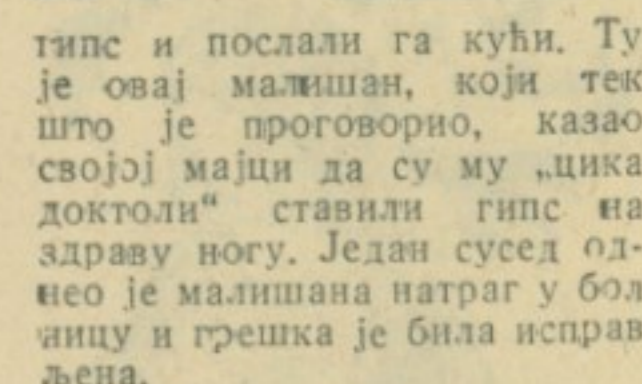
ДОГОДИЛО СЕ У...

... Калифорнији. Да би се расположење деце поправило, у неким болницама у Калифорнији почели су малим пацијентима да пре операције дају колаче, сок од поморанџе и сладолед. Стручњаци изјављују да се овај метод показао као изврстан и да слаткиши зачас учврсте пријатељство између лекара и малих пацијената.

... Лондону. Како је рендгенски снимак показао, двогодишњи Тим Мели сломио је, приликом неког пада, једну ногу. После указане помоћи, малишану су ставили

... Кембриџу. Шеснаестогодишњи Томи Мот желео је да за рођендан добије скутер. Међутим, његов отац је сматрао да је ово во-

зило превише опасно па је овом сиву поклоњено седмотонски трактор.

... Ланкаширу. Двогодишњи Сеиди Шарп морао је да се одреже часова пливача јер му је као „мушкој о-

соби“ управа градског затвореног купатила забранила приступ у базен за жене.

... Лос Анђелосу. „Породици“ искључиво за мачке отворено је у овом америчком граду. У претходном огласу стајало је да ће мачке

које очекују „срећан догађај“ имати засебне собе и да ће бити окружене потребном пажњом и најбољом негом.

ОПРОШТАЈНА ПИСМА У БОЦИ

Прво писмо одаслано морском поштом упутио је К. Колумбо

Најстарије писмо затворено у боцу и предато на милост и немилост било је, како су хроничари забележили, написано руком великог морепловца Кристофора Колумба.

После неколико година мољакања и тражења, захваљујући наклоности краљице од Кастилије, Колумбо је најзад добио одобрење и помоћ да оствари свој велики план: да пловећи на запад потражи и нађе морски пут за Индију. Али, пре но што се храбри Ђеновљанин 3. августа 1492. године укрцао на адмиралски брод „Санта Марија“ и отпловио са својом малом флотом која се састојала од три каравеле, шпанска круна је с њим склопила неку врсту уговора по коме све земље откривене на овом путу прелазе без икаквих ограничења у њен посед.

Приликом повратка у Шпанију, Колумбове две преостале каравеле запале су у страховиту буру. Колумбо је, свакако, био уверен да ће његови једрењаци потонути јер његов поступак сведочи о томе. Да би остао веран својој високој заштитници, начинио је извод из свог бродског дневника о острвима која је открио — Куби, Хаитију и

Гванахонију — и за које је веровао да су непознати делови Индије, затим је тај документ затворио у мало буре од кедровине, адресирао га на шпанског краља и краљицу и — бацно га у море.

Ипак, чајгоре се није догодило: оба брода упловила су 15. марта 1493. године у матичну луку. Бурнице с документима никад није стигло на циљ: нестало је без трага.

Често се догађа да боца с писмом, молбом за помоћ, коју је неки несрећник бацао у море, стигне до неке обале и неколико десетина година после бродолома. Тако су 1895. године код рта Елизабет на северноисточној обали Сједињених Држава, таласи избацили на обалу позив у помоћ који је неки бродоламац упутио још 1876. године.

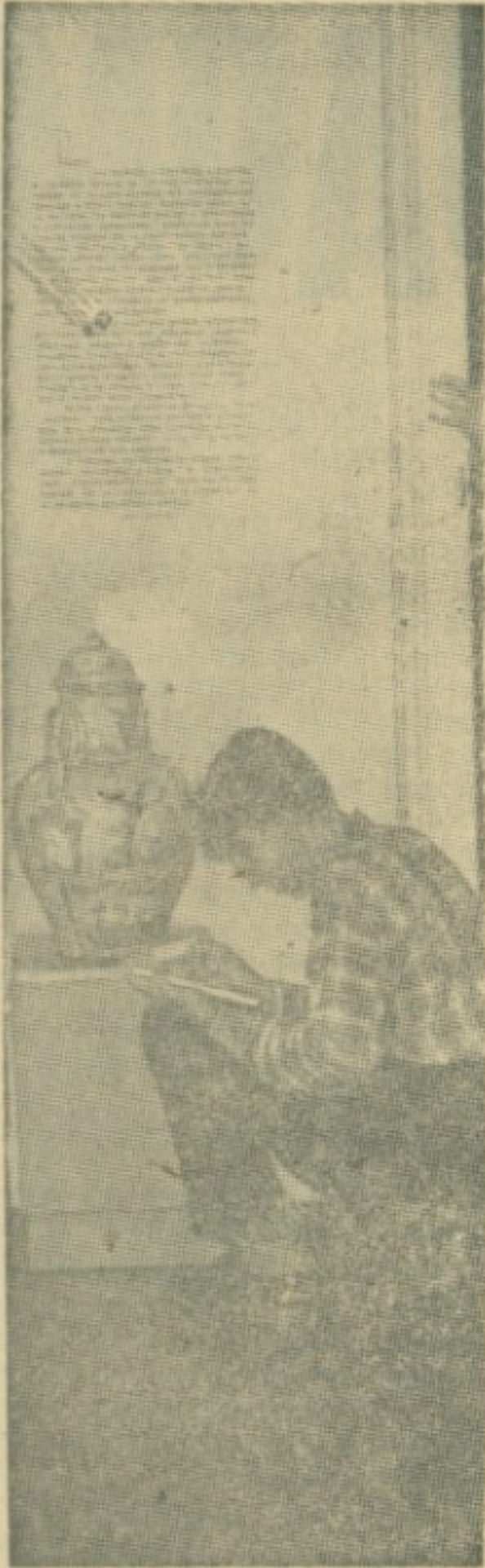
Још много дуже путовао је позив у помоћ неког Мађара, бегунца из Легије странаца. Посада једног грчког

пароброда извучла је 1935. из мора боцу у којој се налазила једва читљива цеџуља. Тек после прилично труда капетан је успео да одгнетне избудела слова и поруку написану неким застарелим језиком и стилем. Несрећник је поручивао да је пао у руке ловаца на људске главе и да га они страховито муче. „Помозите, ослободите једног несрећника. Пишем ово писмо лета господњег 1887. а ког дана казати не бих могао“ — завршио је писмо одбегли легионар. За било какву помоћ било је — за готово пола века — прекасно...

Боца с писмом која је најдуже остала у води није нађена у мору, већ у реци. У априлу 1958. у водојази у близини једне хидроцентрале недалеко од града Грена, на средњем току реке Лајне у Немачкој, била је нађена добро запечаћена писма боца. Како се сазнало из једва читљиве цеџуље у њој, бацена је у Лајну 1. фебруара 1849. године. Писац цеџуље молио је „сваког оног ко би је нашао“ да је одмах достави једном становнику у граду Хулерсену. Из текста се даље могло видети да је у питању опроштајно писмо неког самоубице.

Прегледом књига рођених и умрлих цркве у Хулерсену откривено је да је 18. априла 1849. године из реке Илме, једне од Лајниних притока, извучен леш једног мушкарца који је, судећи по смену, извршио самоубиство. Његово опроштајно писмо, које је поверио реци пре но што се и сам у њу бацно, нађено је, као што смо видели, тек после 109 година.

ДЕЧЈА МАШТА У ПРИМЕЊЕНОЈ УМЕТНОСТИ

УПОЗНАВАЊЕ СА СТИЛОВИМА
У МУЗЕЈУ ПРИМЕЊЕНЕ
УМЕТНОСТИ

Поводом јубиларне прославе двадесетогодишњице ослобођења Београда у Музеју примењене уметности (Вука Караџића 18) одржаће се од 18. октобра до 8. новембра ове године изложба под називом „Дечји октобарски салон — примењена уметност“.

Ово је прва скупна изложба ове врсте у Београду у постаје традиционална — одржаваће се сваког октобра, и можда још проширити — окупити и радове ученика из читаве Републике.

Још у априлу ове године је у оквиру педагошког сектора овог Музеја одржано саветовање са наставницима ликовног васпитања из области примењене уметности и опште техничког васпитања, из многих основних школа са територије Скупштине града Београда — о могућностима и облицима сарадње између Мувеја и школа. Тада је прихваћена и идеја о организовању ове изложбе и одлучено да се одмах почне са одабирањем дечјих радова.

На изложбу је послато око 30 основних школа 200 радова ученика од V до VIII разреда. У каталогу су забележена имена малих аутора, поред имена школе и наставника.

Намера је Музеја да се ова специфична област дечјег стваралаштва и педагошког

рада потпомогне, приближи јавности, да се пружи подстрек за даљи рад и усавршавање и ода признање досадашњим напорима.

У Музеју је педагошки сектор прошле године одржао за ученике основних школа керамички кружок где су деца учила да од блата сама обличавају разне посуде и после да их боје, и шестомесечни семинар „развој стилова“ за ученике гимназија — са чиме ће се наставити и ове године.

Деца су на часовима у својим школама упућивана само како да се служе извесним материјалима и које технике рада да примењују а оставља на им је потпуна слобода им провизије. И малишани су резали од дрвета најразличитије фигуре, ковали бакар и аплицирали на сиво платно: правили декоративне слике једрилица, риба, довећа и птица, народних јунака; исецали шарену провидну хартију да би имитирали витраже — на којима се према светлости јасно оцртавају акробати, кловнови, цвеће; радили темпером омоте за књиге претежно Жила Верна јер је ту машта неограничена; пртали најшареније али укусно шатране узорке за текстил; лепили комадиће папира за мозаик али правили и од правог плоче за сточиће; од ферфоржеа увијали аплике за зидове, свећњаке и велике лампе са абажурима; шарали тањире, вазе и ћупове од керамике; поткивали разнобојном вулицом таписарију; пртали амблеме; чак се појавио и један сценариста — за оперу „Борис Годунов“. Ту су и разне корнице и цвеће и шта још не.

Не би се могло рећи да ли су девојчице инвентивније од дечака или они од њих, али пада у очи да више не постоји подела у погледу врсте предмета који се обрађују — сви раде све.

Најуспелије радове одабраће први жири, састављен од реномираних уметника и педагошких радника, и наградиће њихове ауторе: књигама, бесплатним летовањем у неком од дечјих одмаралишта, материјалом или алатом за рад и другим поклонима. Али, најинтересантије је што ће све девојчице и дечаки који посете изложбу — постати чланови првог масовног дечјег жирија — добиће листиће на којима ће уписати број рада који им се највише допао. Овај рад који је великој сали постављен овај сплав, према њиховој оцени, добиће највише гласова биће награђен а мали аутор интервјуисан на радију у једној од дечјих емисија.

МУЗЕЈ КОН-ТИКИ

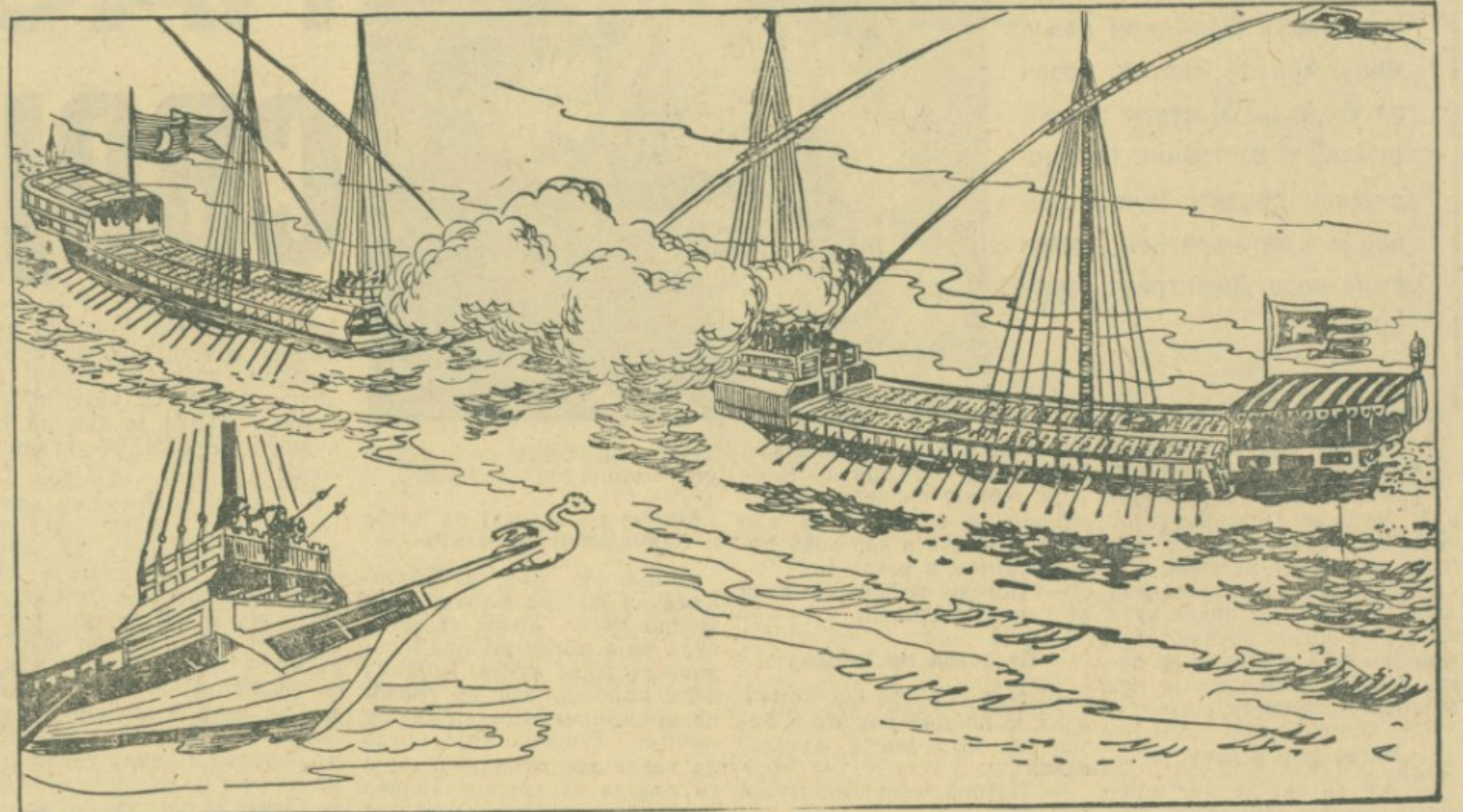
Сплав „Кон-Тики“ пловило је по бескрају јужних мора када је његова посада одлучила да, у случају срећног исхода пловидбе, створи музеј. Тор Хејердал је прихватио да сноси све трошкове око изградње музеја, а када се улог исплати и музеј почне да остварује приходе — они ће ићи у фонд за сирмашне норвешке студенте, који изучавају антропологију.

После 101 дана пловидбе, и прећених 8.000 км сплав од балсовог дрвета је стигао до стена атола Рарона у архипелагу Туамоту. Сплав је паљиво подигнут са стена и бродом отпремљен у Осло. Поред главног града Норве-

шке, на полуострву Бигде, крај музеја где се чува чувени Нансенов брод „Фрам“, сазидана је зграда у чијој је великој сали постављен овај сплав.

У архиву музеја налазе се књиге, часописи и новине са чланцима о пловидби на „Кон-Тикију“ и о Хејердаловој теорији: да су се Полинезијци населили на тихоокеанским острвима пловевши из Јужне Америке на сплавовима од балсовог дрвета. Стални директор музеја је К. Хаулагин један од учесника пловидбе. Последњих година музеј Кон-Тики је међу најпопуларнијим у Европи.

КО СУ БИЛИ ГУСАРИ

НА ПОЧЕТКУ XVI ВЕКА

На слици се види борба између хришћанске и берберске галије на почетку XVI века. Бродови су имали артиљеријска оруђа. Из топова постављених на прови, избацивани су округли каменови или ђулад од гвожђа тешка 12

до 18 килограма. Галије са по две или три катарке са троугластим једрима имале су и весла, а сваком је веслало по 6 или 7 људи, обично робова или осуђеника.

ЛУКАВСТВО

Кад је Аруџ, капетан муслиманског брода, победио посаду папског брода и затворио је на дну лађе, он позва своје офицере да би им изложио план о нападу на други папски брод који се већ видео на хоризонту. Офицери су протестовали. Сматрали су да је боље задовољити се овим пленом него се опет борити. Али Аруџ нареди да ћуте и рече им шта намерава. Са посаде папског брода поскидана су одела и сада су их навукли његови људи.

У ТУНИСУ

Пре него што се одао пиратству Аруџ је био официр турске морнарице. А једног дана кад је одлучио да постане пират са собом је повукао и своју посаду. Заробљаване папских бродова био је његов први велики подухват. Сада је желео једну сигурну луку која би му послужила као база за његове експедиције по Средоземљу и као пијача где би продавао опљачкану робу. Беј од Туниса му одмах понуди оно што је тражио — уз надокнаду — 20% целокупне пљачке.

(Наставиће се)

ДРУГИ СУСРЕТ

Морнари — овако прерушени, наместише се уз катарке и ограде да би их посада са другог папског брода боље приметила и приближише галију броду.

Хришћани са папског брода су изненађено гледали. Поверовали су да је брод Паола Виктора заробио неки турски брод и почели да се радују. Али кад се сасвим приближише објектима засу њихову палубу. Пирати освојеше и други брод.

ГРОЗД - ОМИЉЕН МОТИВ ЗА МИЊУШЕ

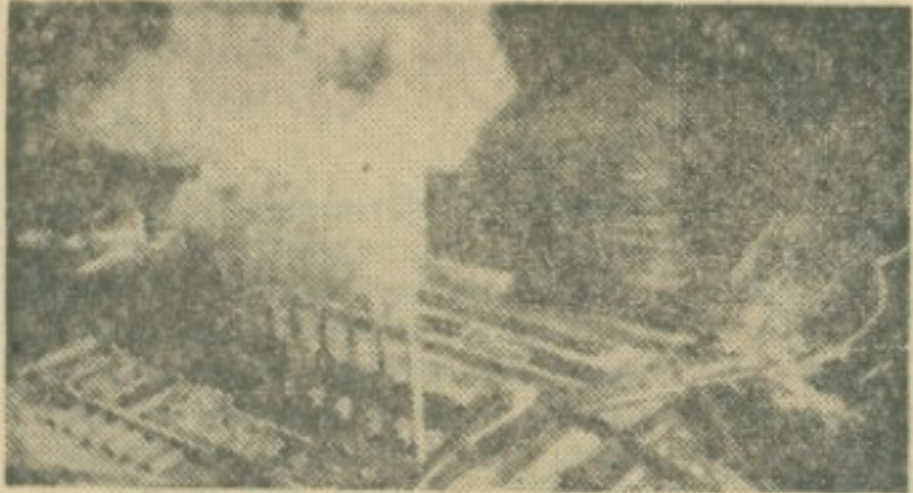
Најстарије мињуше у југословенском тлу из рађивали су сеоски златари, у облику грозда, од племенитог метала који је копан на падинама Новог Брда, некада најбогатијег и највећег рудног лежишта у Европи. О томе сведоче очувана манастирска повеље из X, XI, XII, и XIII века, као и фреске из тога доба.

Испитујући дубоку прошлост, југословенски етнологи су дошли до закључка, да су гроздолике мињуше у ствари прва домаћа женска бижутерија. Прављене су, као махом и други предмети, под утицајем Византије, која је у многим доменима материјалне и духовне културе оставила знатног трага код нас.

Мињуше тог облика биле су омиљени украс жена јужних Словена: прво су их носиле властелинке, а касније су ту моду прихватиле и остале жене из народа. За њих су мајстори правили јефттинији накит, обично од бронзе а ређе од сребра.

На фрескама старих српских манастира могу се видети портрети жена са мињушама у виду грозда. Већ се примећују на првом портрету српске властелинке — Ане, жене Стевана Немање (1195—1227), али су остале „у моди“ веома дуго: носиле су их племићке и у шеснаестом

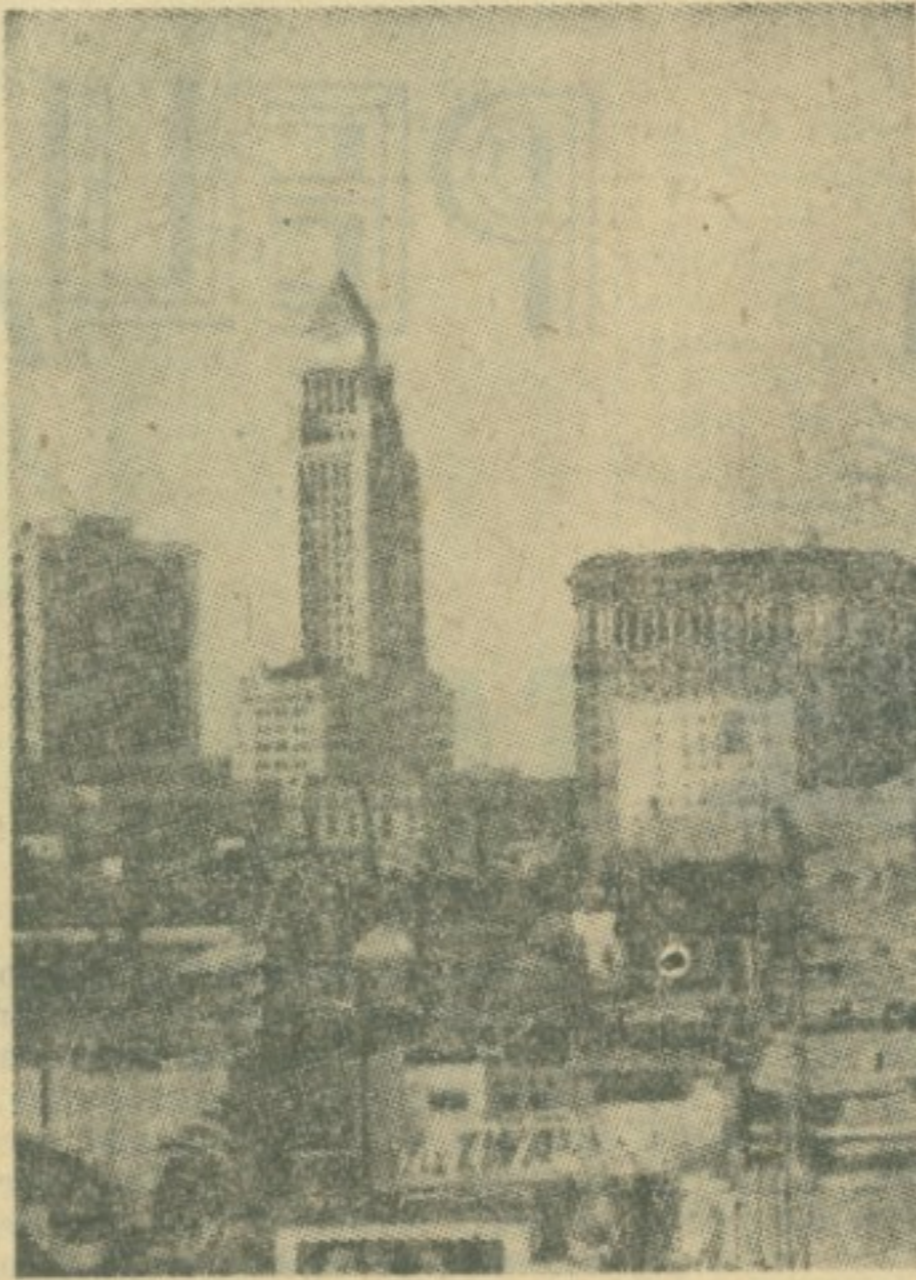

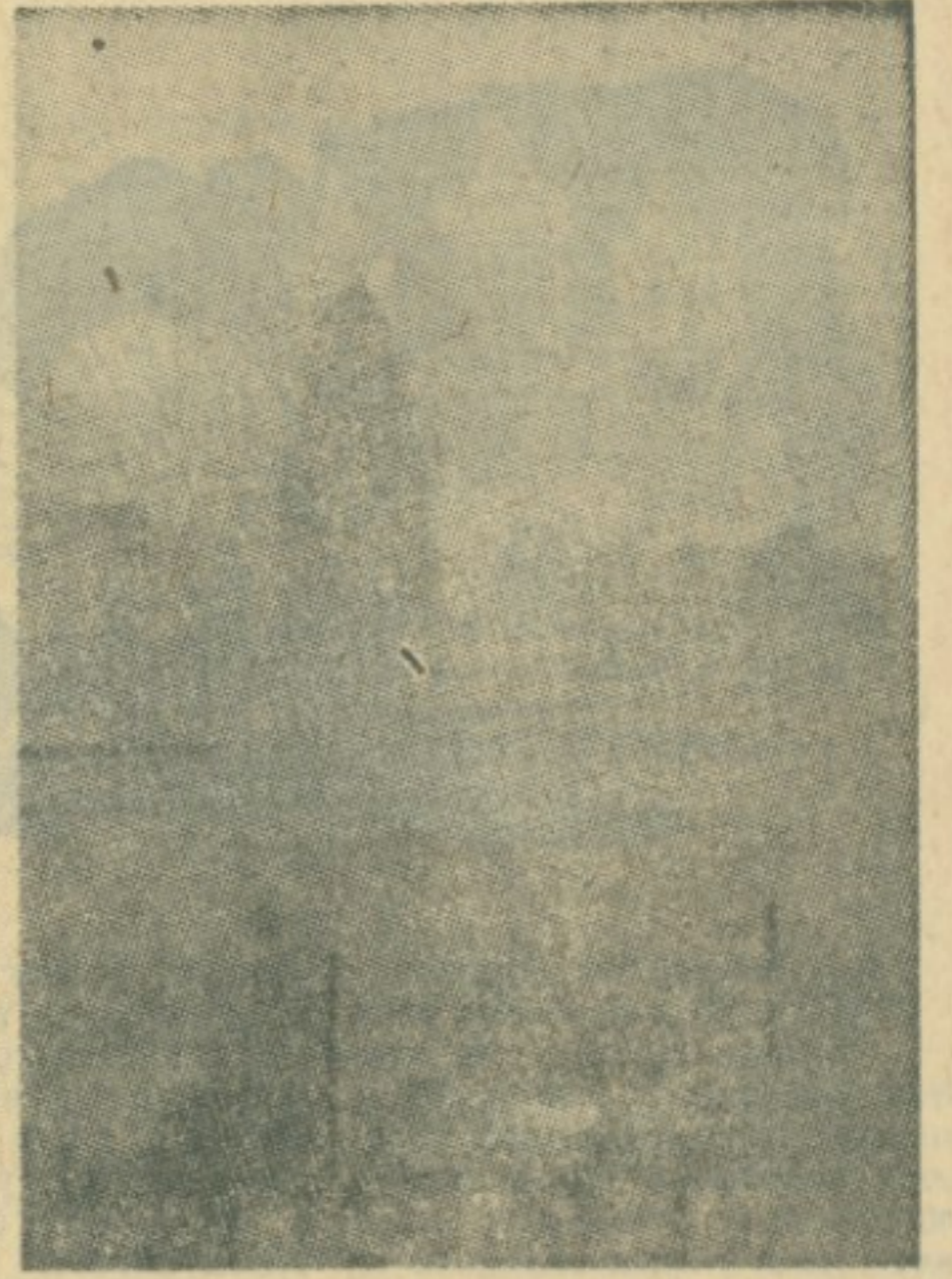
У ВЕЛИКИМ ИНДУСТРИЈСКИМ ВАРОШИМА ПАДА ИЗ ВАЗДУХА СВАКОГ МЕСЕЦА ОКО 40 ТОНА ЧВРСТИХ ЧЕСТИЦА НА СВАКИ КВАДРАТНИ КИЛОМЕТАР ЗЕМЉЕ.

ДВА СТРУЧЈАКА УПОРЕЂУЈУ ДВА ТАВАКА ХАРТИЈЕ, ЈЕДАН КОЈИ ЈЕ БИО У ЗАТВОРЕНОМ ПРОСТОРУ И ДРУГИ — ДЕСНО, КОЈИ ЈЕ ПОТПУНО ПОПРНЕО У ТОКУ 24 ЧАСА КОЛИКО ЈЕ БИО ИЗЛОЖЕН „ЧИСТОМ ВАЗДУХУ“.

ЛОС АНЂЕЛОС ПОСТАЈЕ СВЕ ВИШЕ АВЕТИЊСКА ВАРОШ КАО ШТО СЕ ВИДИ НА СЛИЦИ ДЕСНО.

Загађеност ваздуха постаје свеишки проблем и може да утиче на промену свеиша

ОПАСНОСТ ОД ЗАГАЂЕНОГ ВАЗДУХА

Утврђено је да је температура за последњих 60 година на северу Нове Енглеске (Сједињене Државе) порасла за три и по Целзијусова степена. Такође су у истој држави мољци променили своју светлу боју у тамну. Наша атмосфера која је раније била незнатно негативно наелектрисана данас је незнатно позитивна.

На први поглед све ове појаве немају никакве везе. Међутим, веза постоји, јер то су само први знаци негативних ефеката које можемо очекивати услед све веће загађености ваздуха. Ти ефекти би могли много утицати на промену биљки и животиња — па чак и људског бића.

Све донедавно загађеност ваздуха сматрана је као непријатност која надражује очи и плућа. У најгорем случају

чају отровни „смог“ могао је да изазове и смртне случајеве као што се десило у децембру 1952. године у Лондону када се угушило око 4.000 особа а смрт још око 8.000 убрзана.

Али све је то бледа слика онога што може доћи ако се хитно не предузму неке мере. Доктор Лендсберг, директор Бироа за климатологију САД, сматра да ће све велике вароши постати циновске „душегупке“ у којима ће се полако али сигурно умирати услед отрова који загађују ваздух.

Неки научници сматрају да ми и несвесно чинимо све да бисмо сами себе отровали угљендиоксидом. Познато је да га биљке узимају из ваздуха и претварају у кисеоник а људи и животиње и све што сагорева на земљи —

користе кисеоник и избацују угљендиоксид.

Али људи уместо да штите и саде нове биљке искрчују хиљаде квадратних километара шуме и на њима подижу фабрике, трговине, аутостраде, аеродроме, куће и остало. Дакле све оно што највише производи угљендиоксид — а тиме убрзавају и своје тровање. Производња угљендиоксида повећава се из године у годину. Сматра се да већ то повећање достиже око шест милијарди тона сваке године.

Према неким научницима постоји опасност да повећање угљендиоксида утиче на повећање температуре на целој нашој планети за око 3—4°C. А то би се негативно одразило на многе животне форме на земљи.

Промена боје мољаца из-

гледа као да нема везе са променом температуре. Али има са загушљивошћу ваздуха јер ти мољци живе на дрвећу које је готово поцрнело. То је доказ да загађеност ваздуха може утицати на опште промене у свету. У току неколико следећих генерација научници очекују и промене у боји очију и плућа свих живих бића која су изложена загађеном ваздуху.

Важан проблем којим се и сада научници баве јесте и питање да ли је промена у наелектрисаности настала услед загађености ваздуха. Само, прави узрок нису гасови већ чврсте честице прашице којих има у великим количинама у целом свету; цени се да око 40 тона прашице пада сваког месеца на сваки квадратни километар земље. То је застрашујућа цифра, и она

значи: сваки становник великих вароши удахне свакодневно око 10 милиона честица прашице.

Док су у ваздуху те честице немају нарочитог ефекта. Али, доктор Лендсберг каже да је „природан“ ваздух незнатно негативно наелектрисан док су чврсте честице позитивно наелектрисане. Да ли ће ова и незнатна промена од негативног ка позитивном вршити неки утицај на људска бића за сада још нико не зна.

Да ли ту има помоћи и може ли се овоме стати на пут. Научници се углавном слажу да може ако се престане са сагоревањем разних горива.

Док се возимо аутострадом наш аутомобил гута пет до десет милиона пута више ваздуха него ми. Још је далеко горе што ауто претвара тај ваздух у отровне гасове загађујући и оно мало ваздуха што нам остане. Америкаци својим аутомобилима годишње створе око 280.000 тона отровних гасова а поред тога у Америци се сада троши три пута више угља, пет пута више нафте и десет пута ви-

ше природних гасова него 1940. године — да би се произвела електрична енергија.

Доктор Филип Лајтон, чувени хемичар, каже да се решење може наћи: треба одбацивати сва горива која производе штетне гасове и потражити она која долазе из природних извора као што је сунчева светлост и слично. Требало би приступити изградњи атомских централа, мада су и оне штетне на други начин. Не би било никакво изненађење ако би се забравили данашњи аутомобили.

Чувени биолог Хенел Карсон каже: „У биолошкој историји познато је да ниједан организам није могао да се одржи ако му околина није одговарала. Али и ниједан организам раније није чинио оно што чини сада човек — сам несносно трује своју околину и онемогућује свјј опстанак“.

Прини облаци загађеног ваздуха који се гомилају изнад наше планете могли би да потисну све друге проблеме и приморају човечанство да се удружи у борби против заједничке опасности.

ВРЕМЕНЛОВ ПО РОМАНУ Х. Ц ВЕЛСА

МОРАМ НАЋИ КАКВО ОРУЂЕ!

У ЈЕДНОЈ САЛИ МУЗЕЈА НАЛАЖИЛЕ СУ СЕ ОТРОМНЕ МАШИНЕ, ИЗЛОЖБЕНЕ И ЗАРБАЛЕ...

ОВДЕ ЋУ СВАКАКО НЕШТО НАЋИ!

ОВО ЋЕ БИТИ МОЈА ОДБРАНА!

ДОБИ ВИНА! МОЖАА ЋЕМО НАЋИ НЕШТО ЈОШ КОРИСНИЈЕ!

У ДРУГОЈ САЛИ...

ГЛЕДАЈ! ОРУЂЕ

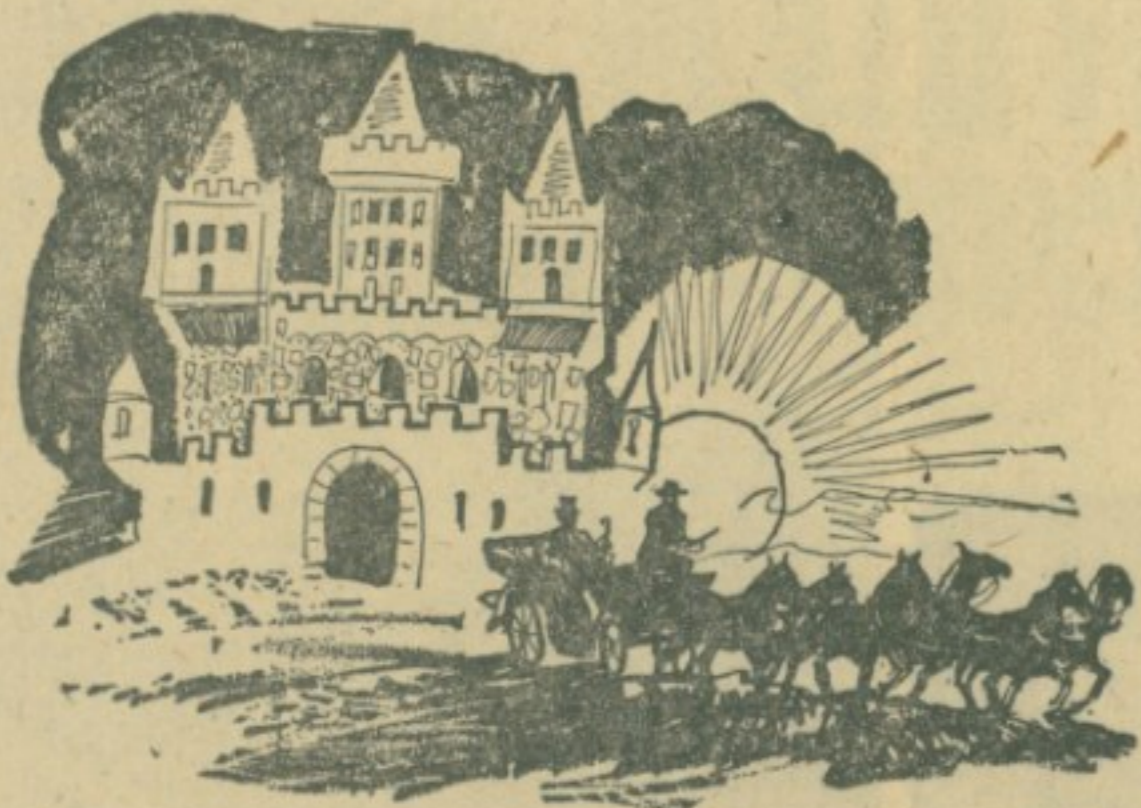
ОВЕ ПУШКЕ ИЗГЛЕДАЈУ УПОТРЕБЛИВЕ! А МУНИЦИЈА СЕ ЛЕЖАЛА У ХЕРМЕТИЧКИ ЗАТВОРЕНОЈ КУТИЦИ! ИМАМО ОРЕКА ВИНА!

А ОНДА СЕ ПОЗАВИЛА ОУМЊА...

А АКО СУ МЕЋИ ЛАЖНИ?

НАПУШАО САМ ПУШКУ И ПРИПИСАО ОВАРАК.

ПУШКА НИЈЕ БИЛО. МЕЋИ СУ ЛАЖНИ! НИСУ БИЛИ НИ ОД КАКВЕ КОРИСТИ!

РЕЦЕПТ ИЗ ТАМНОГ ДОБА

На афричком југозападу, уз саме међе пустиње Намиб, по голем тлу вијуга још и данас песковити пут овичен бледим растињем. После много километара усамљеног путовања том стазом наилази се на нешто што у првом тренутку личи на фатаморгану. Али, не, то је заиста огроман, утврђени замак са чипкастим зидовима и четвртастим кулама: Дувисиб Шлос.

Повест овог замка је необична као и сам крај у коме је саграђен. Почетком 1907. године богати немачки барон Волф, допутовао је са својом младом женом Јајтом у варош Намакваланда Малатахо. Повео је преговоре са локалном владом о куповини огромне територије. Посао је завршен, а сви су Волфа сматрали неуравнотеженим и питали се шта ће му та пустиња.

Ствар је била утолико чуднија што је баш на тој територији доживео једно од најсрамнијих понижења: као ко

мандант једног одреда, који је требало да умири слободољубиве Хотентоте, био је опкољен, побијен је један део његових људи и заробљено све његово оружје, муниција и храна. Сам се једва бекством спасао.

Претпостављени су оценили да Волф није био на висини задатка и он је поднео оставку на положај у војсци. Међутим, он није желео да сенка покрије његово име, по сваку цену хтео је да се истакне, рехабилитује.

У Лудерлиц, главну луку тога краја, на чијем су жалу често налажени насукани китови, свака два месеца је стизао по један брод са којег је искрцавана камена и дрвена грађа, челичне шипке, оловне цеви, стилиски намештај, теписи и разне потребе домаћинства. Стизале су и екипе италијанских зидара и шведских тесара. Сви су колима кретали на вишенедељни пут 600 километара дугачком стазом која је водила до места Дувисиб.

Замак је постепено ницао из пустињског тла. У зидовима дебелим 60 сантиметара пробијене су пушкарнице, врата и прозори оковани гвозденим решеткама. Дворане у замку украшене су старим сликама, ретким гравирама и старијим оружјем. Собе за званице, високе десет метара, обложене су скупоченим дрветом. Замак је 1909. године стављен под кров. Празновало се више недеља, а бексу није било краја ни тада ни доцније.

По избијању рата 1914. године вратио се у Немачку. Мобилисан је у артиљерију и желео је по сваку цену да испуни своје раније бекство пред Хотентотима. Погинуо је на француском фронту у једној бици септембра 1916. године.

Мистерија његовог замка у пустињи остала је нерајашњена. Никома није било јасно шта је он тражио тамо, далеко од цивилизованог света.

Објашњење је пронашао

један баронов пријатељ тек неколико година касније: по сле оставке у војсци он је доживео нервни слом, избегавао је свет и пријатеље. Озбиљно забринута за њега његова млада жена, иначе велики поборник учења Сигмунда Фројда, посетила је свог старог професора и потражила савет. Психоналитичар Ју је посаветовао да се њен муж врати тамо где је доживео своје најсрамније понижење и да неким подвигом победи оне који су га презрели. Волфов подвиг са стојао се у подизању замка и бесном животу.

Тај савет уваженог психијатра претворио се у најскупљи рецепт у историји медицине: саграђен је величанствени замак усред пустиње у којој су Хотентоти паразити фон Волфа и његове војнике. У ствари ово је само једна бледа слика живота у колонијама Африке, где су бес, лудило и пљачка белих господара долазили до пуног израза.

У историји су познати примери када су се топови не само лили, већ и... шили. О овој занимљивој чињеници сведочи забелешка у „инвентарној књизи“ венецијанског

ТОПОВИ ОД ХАРТИЈЕ

арсенала, датирана 1349. године, о ускладиштењу неколико кожных топова. Кожни топови су употребљавани и у шведској војсци. Познат је и случај када су топови — лепљени. У Круповим фабрикама 1895. године испробани су папирни топови калибра 5 сантиметара са челичном арматуром. Стручњаци су тврдили да по неким својим особинама топови од хартије не уступају обичним топовима од челика.

КАД НИЈЕ БИЛО ТАКСИМЕТРА

Пре но што су се појавили први трамваји у Београду (1894) градски саобраћај је био ограничен на обична коњска кола и фијакере. Да би се опречило злоупотребе и обезбедио уредан саобраћај, управник града Блазнавац прописао је у септембру 1886. године наредбу за фијакеристе.

Свака кола морала су имати напред два фењера, између којих је обавезно стајала таблица са таксом за превоз. Фијакери су могли стајати само на одређеним станицама којих је било седам: на железничкој и паробродској станици, код Народног позоришта, на Теразијама код Славије, итд.

Сваки фијакер намењен јавном саобраћају, морао је имати уписан регистарски број на два места, напред и сат.

позади кола. Фијакерист не сме бити пијан док је на послу.

Прописано је да вози умереним касом и да се увек држи десне стране улице. На раскрсницама да се пређе у ход.

Такса за возњу од четврт сата износила је један динар за возило са два коња. Са једним коњем пола динара. Свако даље четврт сата плаћало се још пола динара.

Вожња до Топчидера и на траг наплаћивана је 6 динара, са задржавањем од два сата.

Такса за возњу ноћу од 8 сати увече до 4 сата ујутру (лећи) а зими од 7 до 5 часова, износила је 3 динара на број на два места, напред и сат.

И ДИВЉЕ РУЖЕ СУ ЛЕПЕ

Данас има око 100 врста ружа, а свака врста још има много разних одлика. Безброј врста и сорти красе паркове и баште широм земље.

Једна италијанска цвећарка шалаже се за саћење што већег броја дивљих ружа, јер тврди да је грм дивљих ружа такође леп, и још погодан за пузање или живу ограду и на браја низ врста дивљих ружа

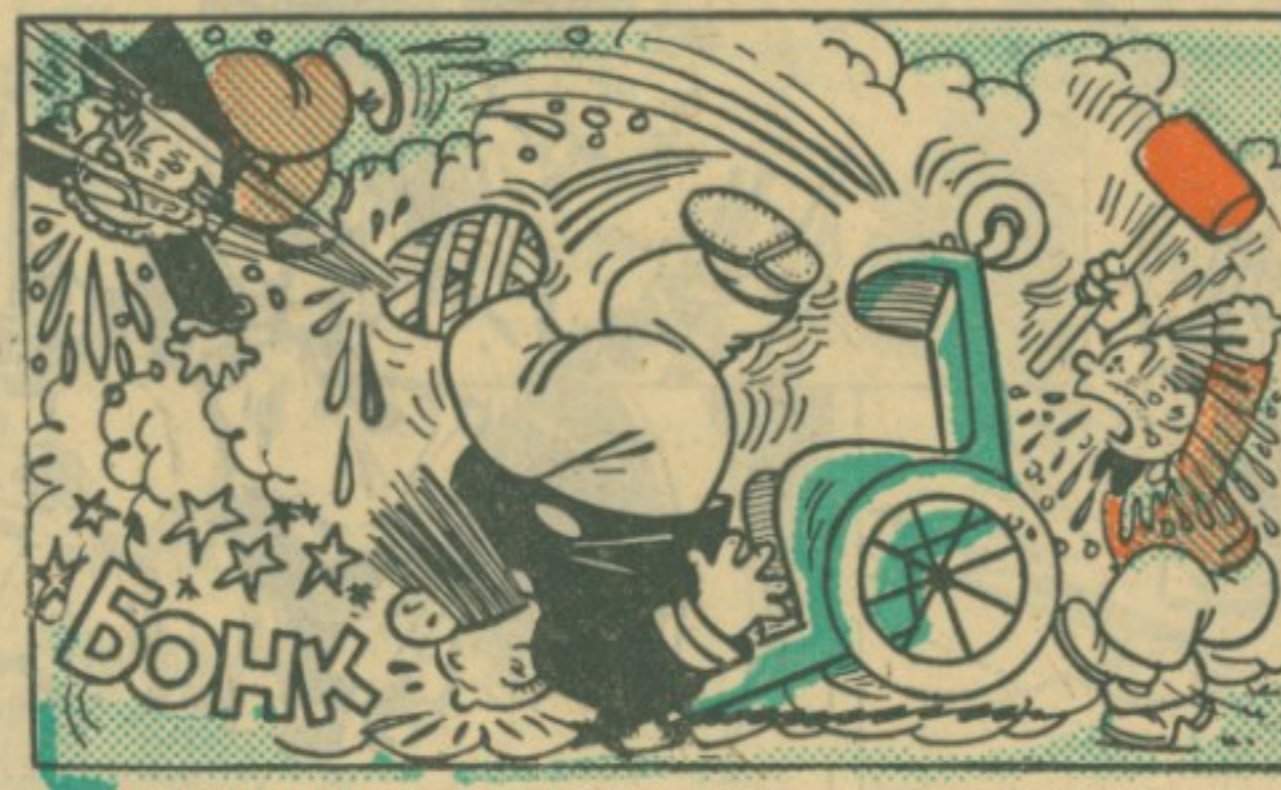
веома лепих за паркове. Истина, она препоручује хибридне дивље руже нарочито врсту са црвенкасто-сребрним цветом, затим са жути, црвено-кармин и белим цветом.

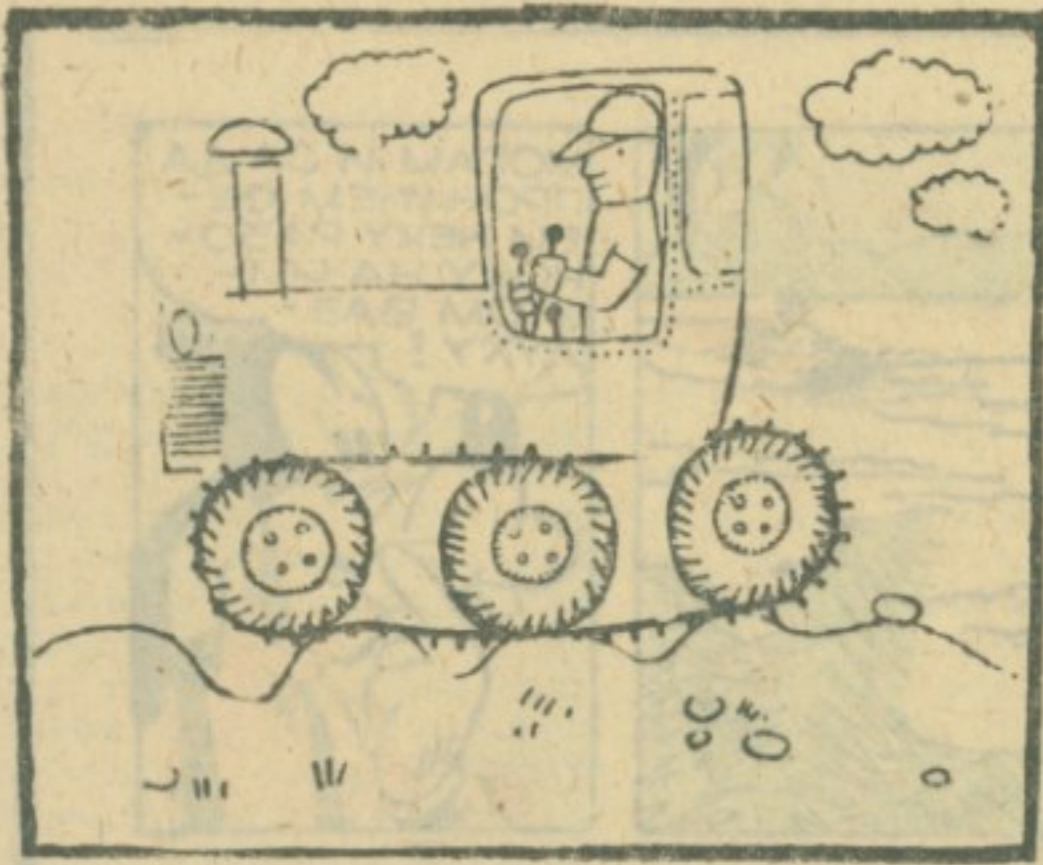
Предност дивљих ружа је у времену цветања: од маја до децембра и нарочито добро успевају ако се превише не режу.

НЕУНИШТИВИ »РУЖ«

Козметичко средство које је пре извесног времена било нађено у месту Шоно у Мађарској, потиче из 300. године пре наше ере. Крај једног женског скелета археолози су нашли тоалетну корпицу, а у њој једну грудвицу животињског порекла — сунђер за мазање лица. Хемичари су утврдили да је овај сунђер

дуго употребљаван, из поколења у поколење, па сматрају да су праисторијске лепотице држале сунђер у слаткој води „наћубреној“ разним бактеријама. Од трљања овим сунђером боре су се разилазиле, поре се отварале, крв је брже протичала и лице је постајало млађе и руменије.

И ТОЧКОВИ И ГУСЕНИЦЕ

Као и већина његових „сродника“, трактор „Алфа ОС-4“ израђен у Америци, има обичне точкове, три пара, с пневматичним гумама. Али, разлика је у томе што су гумени пневматични точкови „одевени“ у ланац-гусеничар. Тајна „мелеза“ тракто-

ра с гусеницама и трактора с точковима лежи у томе што точкови служе као јаки амортизери који „гутају“ или умекшавају ударе и вибрације. Обичан трактор-гусеничар теже излази на крај са овим незгодама.

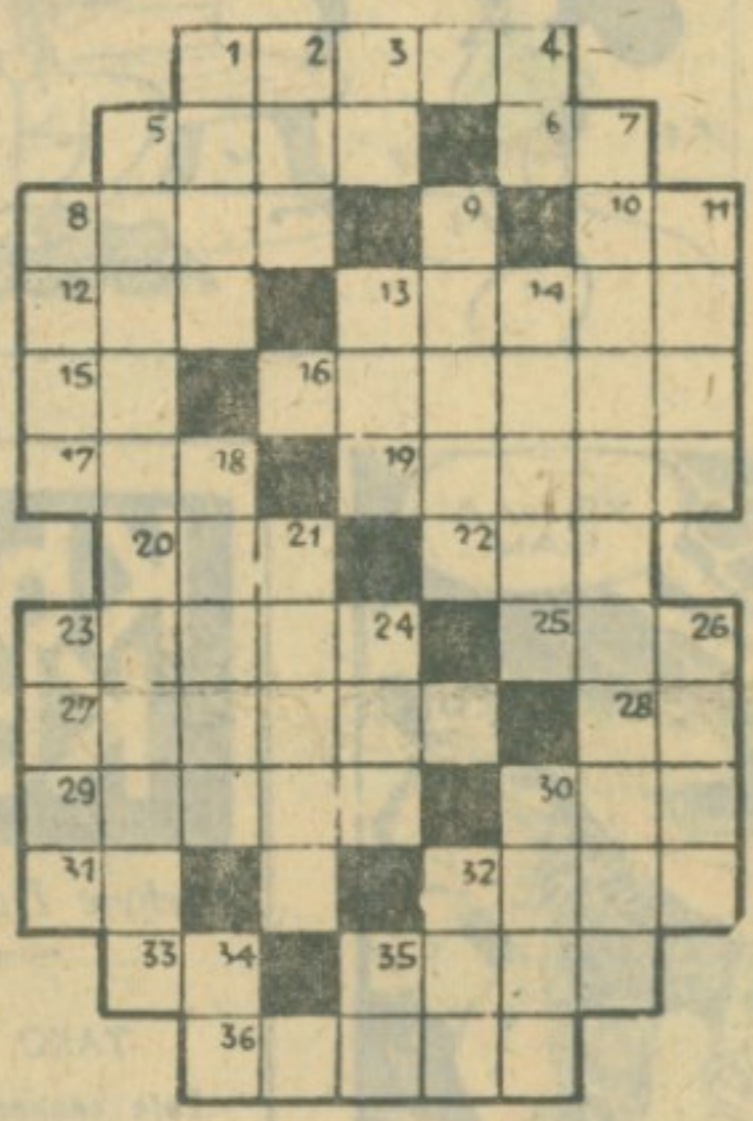
ЈЕЗЕРА У КИНИ

Кина има преко 900 великих језера: 70 са површином већом од 100 кв км, а око 30 већих од 300 кв км. Укупна површина свих већих језера

у Кини износи 40.000 кв км. Она би била још већа да су узета у обзир и мала језера, природна и вештачка, којих је у овој земљи на хиљаде.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) град у Француској, 3) аутор романа „Робинзон Крузо“, 6) першун, 8) река у Француској, 10) мера за површину, 12) река у Перуу, 13) млечни производ, 15) иницијали нашег књижевника, („Лелејска гора“), 16) личност из романа Д. Лондона, 17) осим, 19) град и лука у Израелу, 20) холандски сликар (17. в.), 22) земљиште, 23) наш савремени књижевник („Огледало“), 25) на родна игра, 27) лако запaljива течност, 28) хемички знак за неонид, 29) стуб, 30) млечни производ, 31) увик, 32) индустријска биљка, 33) првак, 35) река у Француској, 36) немачки композитор (19. в.).

Усправно: 1) приповетка Ј. Козарца, 2) град у СССР, 3) гувернер Св. Јелене у доба Наполеона, 4) предлог, 5) ренита црња, 7) једна од САД, 8) перваз, 9) мера за драгоћености, 11) река у Швајцарској, 13) јединица за мерење великих брзина, 14) пенкало, 18) несрећа, 21) врста пса, 23) прилог за време, 24) страна, 26) притока Балтичког мора, 30) личност из романа „Сага о Форсайтима“, 32) речна риба, 34) хемички знак за антимон, 35) предлог.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА
Водоравно: 1) харпун, 6) дика, 7) Шек, 9) Ила, 10) Раул, 11) „Др“.

ПОТРОШЊА БЕНЗИНА И БИЉКЕ

Доктор Фриц Уенд, директор ботаничке баште у Мисурију, запазио је да постоји зависност између потрошеног бензина у неком месту и оштећења биљака. Утврдио је да настају прве приметне повреде биљака када дневна потрошња бензина достигне 5 тона на квадратном километру.

ПРАСТАРИ ХИРУРЗИ

Недалеко од Красноперокопа, на Криму у једном гробу пронађена је људска лобања, стара око 4000 година, али изванредно трепанирана.

ВЕШТАЧКИ ШЉУНАК

Однедавно се у Америци може купити пластичан шљунак за алеје у баштама. Има га у 13 различитих боја.

НАВОДЊАВАЊЕ И ПРИНОСИ ПИРИНЧА

Наводњавања поља у Јапану дају просечно 3,3 тоне пиринча по једном хектару. То је два пута више него у Кини или три пута више него у Индонезији, односно два пута више него у самом Јапану седамдесетих година прошлог века. Знатно повећање приноса постигнуто је не само бољим наводњавањем него и употребом вештачких ђубрива и нових врста пиринча.

ИЗ СВЕТА ТЕХНИКЕ

Највећи покретни мост у Европи недавно је пуштен у саобраћај у Либеку. Дугачак је 550 а широк 27 метара.

НАЈМАЊИ

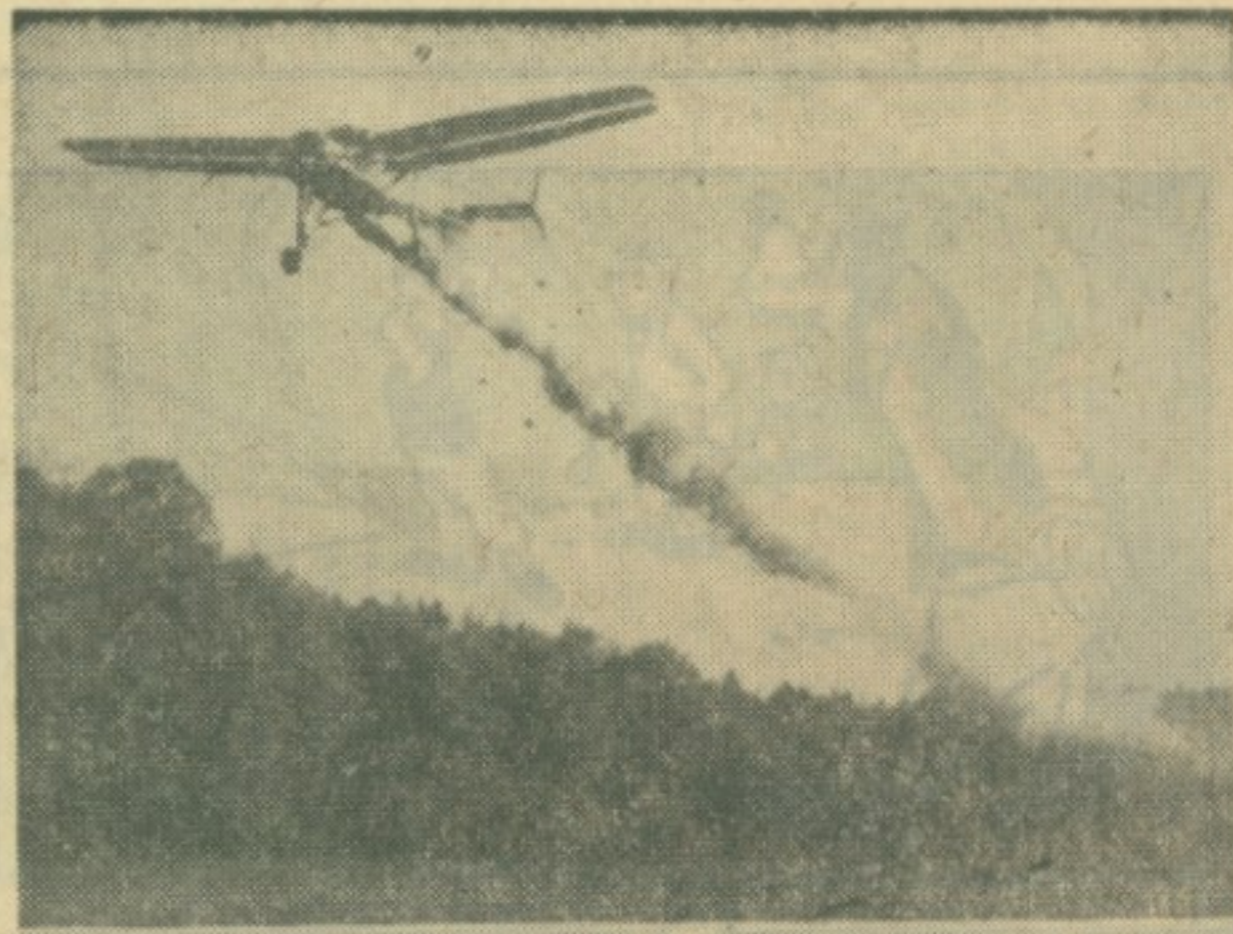
Недавно су совјетски техничари направили мали радио-апарат са транзисторима, тежак свега 25 грама. Претпоставља се да је то најмањи апарат ове врсте на свету.

НЕОБИЧНА ИМЕНА

У Фукармону у Француској неки М. Буден, (краваница) сопственик је кобасичарске радње, а у Лансу (Па-де-Кале) неки М. Мутон (зван) је шеф у социјалном осигурању у ком ради и неки М. Беф (во).

ГОДИНЕ НИСУ ПРЕПРЕКА

Дванаестогодишња Ева Нилсон је на недавном конкурсуре стезаца — аматера победила дванаест мушкараца. Једино је она имала свих 100 поена.

ЗАПРАШИВАЊЕ ИЗ АВИОНА ЕКОНОМИЧНИЈЕ ОД ПРСКАЊА

Досад су простран комплекси поља и шума прскани разним хемичким средствима против биљних болести и штеточина. Прскање је било економичније од разбацивања разних хемикалија у праху. Међутим, прскање се могло обављати са успехом само по тихом времену, а често је и поветарац ометао равномеран и успешан рад.

Сада је у Енглеској направљен један уређај којим се прах убације помоћу једног

пропелера у нарочити решеткасти цилиндар на авиону. Распршен у ситне честице прах ствара праву измаглицу која равномерно пада на биљке. На овај начин готово се упола смањује количина праха тако да је запрашивање из авиона економичније од прскања.

Већ кратко време после проласка авиона површина шумског земљишта је пуна убијених инсеката.

Графичка предузећа у Сједињеним Државама

Број радника у графичким предузећима САД износи близу милион. Једна трећина је запослена у новинским предузећима, а остали у комерцијалним штампарским предузећима. У штампаријама за издавање књига ради око 80.000 лица, а нешто мање на часописима.

Годишња производња досега скоро 15 милијарди долара; од тога 4,2 милијарде отпада на новинска предузећа. На друго место долазе комерцијални штампари, а на часописе иде 2 милијарде. Из издавања књига представља вредност од близу две милијарде.

Јесће ли већ чирш да...

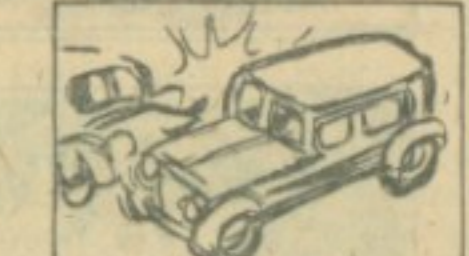
... потрошња кафе у Великој Британији се све више повећава: 1,134 кг по особа про-

шле године: двоструко више него 1953. а четвороструко него 1939. године.

... у Европи постоје само два језера чије водене површине припадају трима државама. То су Преспанско језеро и Боденско језеро које припада Немачкој, Швајцарској и Аустрији.

... у Француској се у мањим саобраћајним несрећама за годину дана поломи око 200.000 заштитних ста-

кала на аутомобилима што представља око 17 милиона нових франачка штете.

... Плаво море сачињава део Кинеског мора, а налази се између Жутог мора на северу, Обале Кине на западу, Формозе на југу и архипелага Кију-Кију на истоку.

... Индијанци, првенокошци, налазе се још углавном у Америци у Аризони, Утахи и Новом Мексику. Од свих

су најмногобројнији Навајоси: 85.000 душа. Има још Апачи и Публоса који се називају „архитектима“ индијанске расе.

... при изради једног пара ципела, почев од скидања коже са жи вотиња па све док се ципеле не појаве у продавницама, суделује око 350 квалификованих радника.

... Истанбул је град који се географски налази пола у Европи а пола у Азији.

... Ајфелова кула у Паризу има 1710 степеника.

... највеће језеро на свету је познато под именом Каспијско море а његова површина износи 396.000 км².

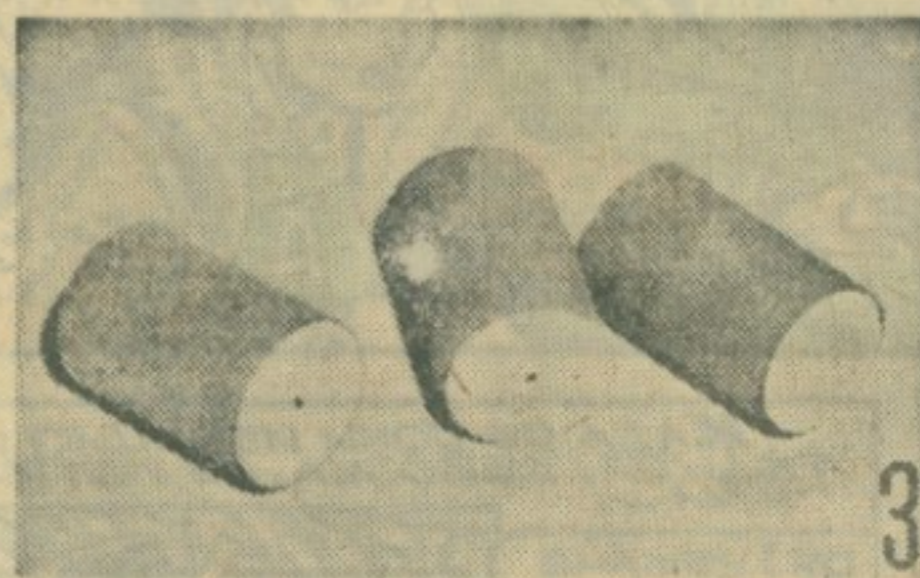
... многобројно дрвеће и цвеће донето је из далеких земаља у Европу у току протеклих векова. Тако је ружа пренета 1320. године из Туркестана; далија (георгина) из Мексика 1802. године; какаранфил из Мале Азије

1270. године; дала из Туркестана у XVI веку; и кестен из Грчке 1615. године.

НАПРАВИ САМ — НАПРАВИ САМ — НАПРАВИ САМ — НАПРАВИ САМ — НАПРАВИ САМ

КАКО ЋЕТЕ ПОСТАТИ МАЂИОНИЧАР?

У „магичном апарату“ моћи ћете да на велико чување ваших другова сакријете мале предмете: бомбоне, пинг-понг лоптице, ораке и друго.

1. Обрежите три правоугаоника од папира за цртање. Први нека буде 15 x 6,5 сантиметара, други 15 x 6,9 см а трећи 15 x 7,3 см. Врло је важно да пазите на

ове размере да би вам опит успео.

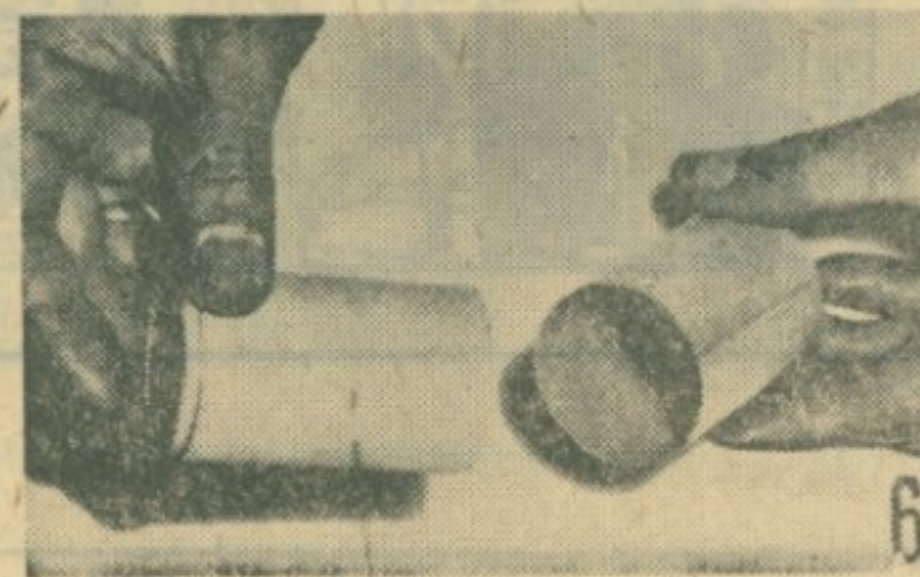
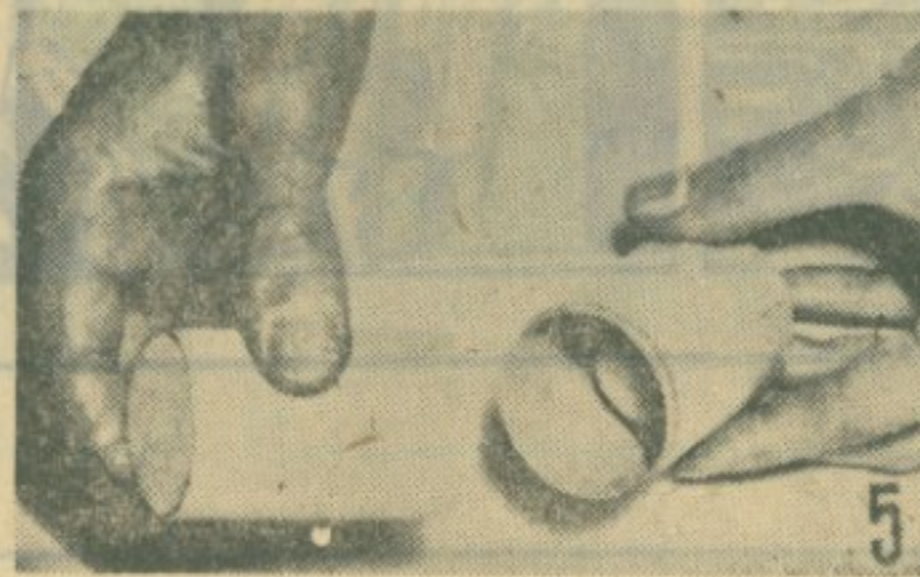
2. Од истог папира изрежите и три круга, један са пречником од 4,5 см, други са 4,4 см а трећи са 4,3 см. Направите на сваком кругу тачно у средини мали отвор, да би се цилиндри лакше увлачили један у други.

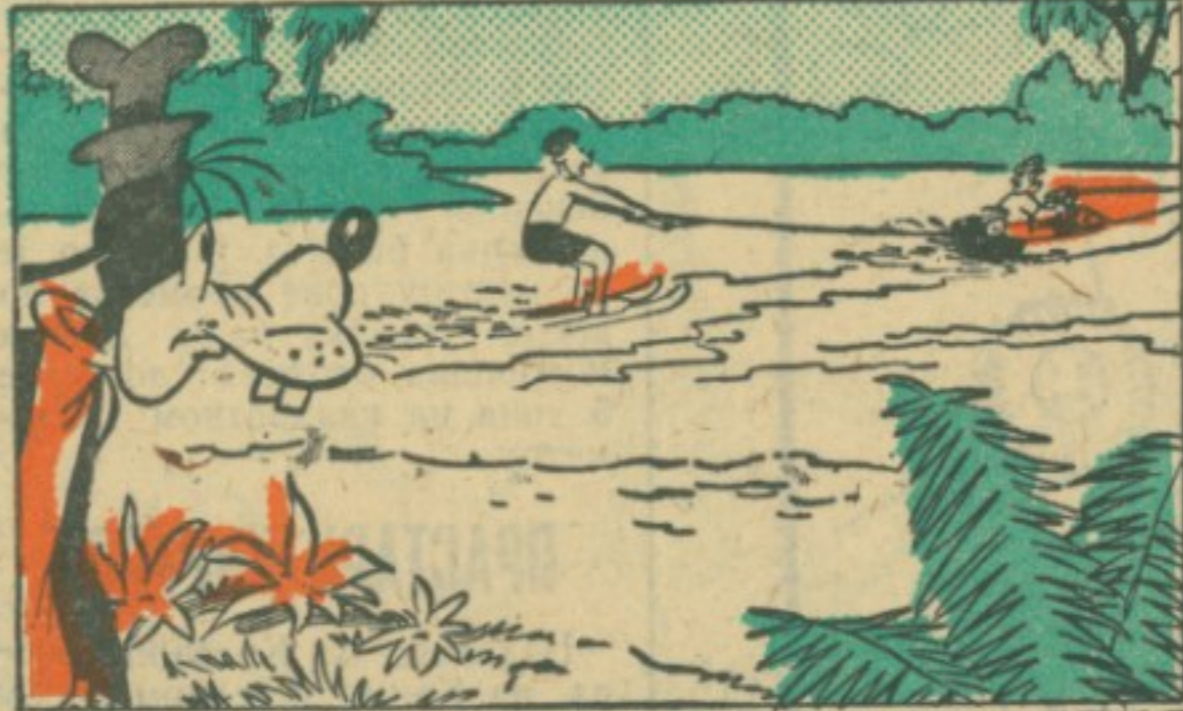
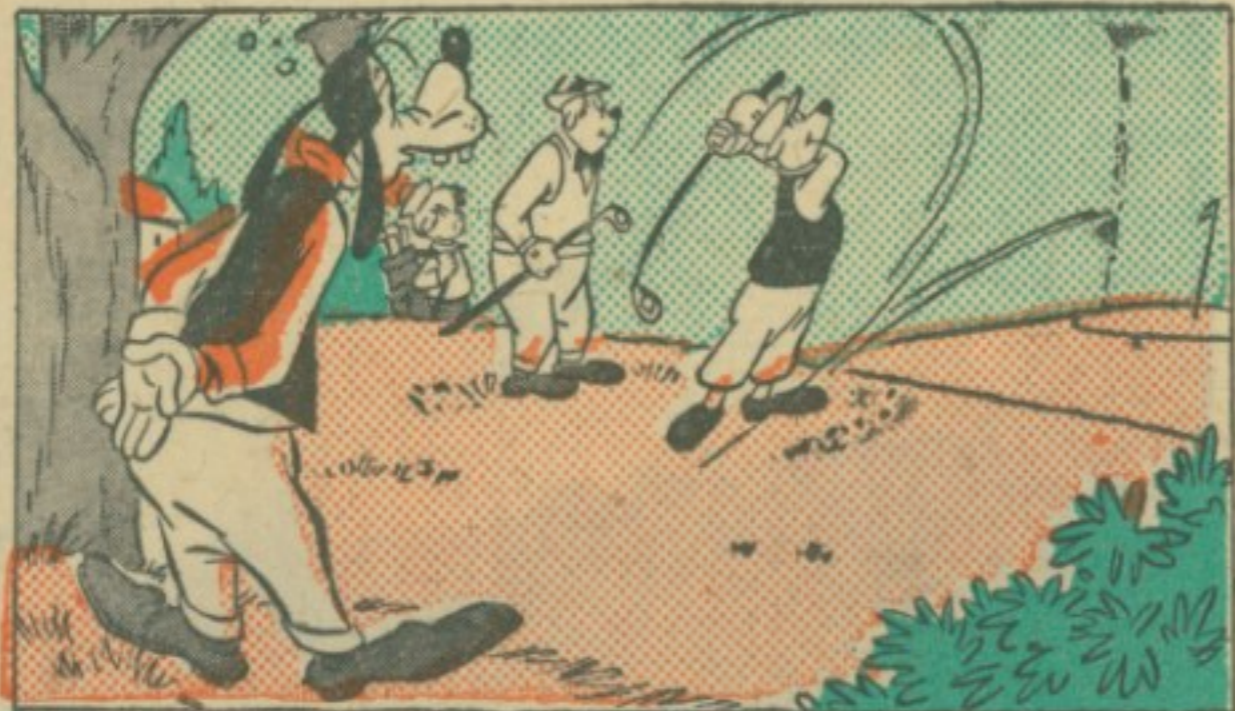
3. Правоугаонике уролајте и

замолите некога од ваших другова да вам да неки мали предмет на пример пинг-понг лоптицу.

4. Сређице ставите у средини цилиндра и ставите неколико метара даље од ваших гледалаца. Увуците најмањи цилиндар али тако да бисте њиме затворили „апарат“.

5. Начините неколико „магичних покрета“ и из највећег извуците одједном два мања цилиндра. Кугла ће се налазити у два спојена а велики ће бити празан. Ваши гледаоци ће имати утисак да је кугла ишчезла. Кад научете велики и отворите само мали — кугла ће се опет појавити.

Ква-Ква!

Уређује Паја Патак

ТАКО ПИШЕ

Гаја сваког дана стиже све касније у школу. Досадило то учитељу и једног дана затражи од њега објашњење.

— То није моја грешка, — каже Гаја. — Сваког јутра кад стигнем испред школе ја најпре прочитам огласну таблу на улазу на којој пише: Школа, успорите!

НИЈЕ СИГУРАН

Паја се увече враћа из вароши и примети пред једном кућом Шиљу како нешто тражи по земљи.

— Шта то тражиш?

— Новчаник.

— Да ли си сигуран да си га баш овде изгубио?

— Нисам, али то је једино осветљено место.

НЕ ДУГУЈЕ МУ НИШТА

Шиља после тежке болести отишао лекару да измири рачуне.

— Драги мој, — каже му лекар — захвалите само својој физичкој кондицији што сте се овог пута извукли.

— Баш вам хвала докторе, што сте ми то рекли. Ионако сам се мислио како ћу вам платити хонорар. Овако вам, значи, сад ништа не дугујем.